

Bygdeforskning

**Oddveig Storstad, Magnar Forbord og
Arild Blekesaune**

Boplikt i landbruket

En analyse av kommunal praksis

Rapport 7/07
ISSN 1503-2035

RAPPORT

Rapport nummer
7/07

Bygdeforskning

Norsk senter for bygdeforskning

Universitetscenteret Dragvoll
N-7491 TRONDHEIM

Telefon: 47 73 59 17 29
Telefax: 47 73 59 12 75

Rapportens tittel Boplikt i landbruket. En analyse av kommunal praksis	Dato 15.10.2007
	ISSN-nr. 1503-2035
Forfattere Oddveig Storstad, Magnar Forbord og Arild Blekesaune	Antall sider og vedlegg 64 og 16 s. vedlegg
	Prosjektnr. 6218,00
	Ansvarlig sign.

Sammendrag

Undersøkelsen som gjennomgås i denne rapporten inngår i et prosjekt for å klarlegge om regelen om boplikt i Norge virker etter intensjonen. I rapporten er det boplikten knyttet til landbrukseiendommer som undersøkes. Å styrke eller sikre bosetting fremheves ofte som hovedgrunnen for å ha en regel om boplikt. Men opprinnelsen til at boplikt ble innført var å sikre selveie på landbrukseiendommer. Omfanget av søknader om fritak fra den lovbestedte boplikten og i hvilken grad kommunene setter vilkår om boplikt ved konsesjon kan gi et bilde på hvordan regelen om boplikt praktiseres. På grunnlag av analyse av data fra KOSTRA og SSB finner vi at forskjeller mellom kommunene når det gjelder antall søknader om fritak fra den lovbestedte boplikten først og fremst forklares med *landbrukets betydning* i den enkelte kommune. Antall søknader om fritak reduseres også desto lenger nord i landet en kommer. Samme tendens er det m.h.t. konsesjonssøknader. Dess lenger nord, dess oftere settes det vilkår om boplikt. Antall søknader om fritak fra boplikten og antall innvilgede søknader om varig fritak øker med økt andel Frp-representanter i kommunestyret. Sannsynligheten for at en konsesjonssøknad innvilges uten vilkår om boplikt er størst i "Frp-kommuner" og minst i kommuner der Sp og/eller SV har stor innflytelse. Sannsynligheten for at en konsesjonssøknad innvilges med boplikt er større i kommuner hvor landbruket har stor betydning.

Stikkord (norsk og engelsk)

Landbruk; boplikt; kommuner; praktisering; Norge

Agriculture; obligation of residence; local government; practice; Norway

Forord

Denne rapporten omhandler den første av flere studier på et prosjekt om hvordan boplikten i Norge virker. Studien analyserer kommunenes praktisering av boplikten på landbrukseiendommer med utgangspunkt i data fra KOSTRA og Statistisk Sentralbyrå.

Vi takker kollega professor Reidar Almås for nyttige kommentarer til utkast av rapporten.

Prosjektet finansieres i sin helhet av Forskningsmidler over jordbruksavtalen.

Trondheim, 15. oktober 2007

Forfatterne

Innhold

<i>Forord</i>	1
<i>Innhold</i>	3
<i>Liste over tabeller</i>	5
<i>Liste over figurer</i>	6
1. Innledning	7
1.1 Regler om boplikt i odelsloven og konsesjonsloven	9
1.2 Formål med studien	13
2. Boplikt – tidligere undersøkelser	15
3. Metode – data og operasjonalisering	19
4. Lovbestemt boplikt – bivariat analyse	23
4.1 Næringsstruktur.....	26
4.2 Befolkning og befolkningsutvikling.....	31
4.3 Sentralitet og arbeidsmarked	33
4.4 Attraktivitet som fritidskommune	36
4.5 Politiske partier i kommunestyret.....	38
5. Lovbestemt boplikt – multivariat analyse	41
5.1 Politikk.....	43
5.2 Innvilgning av søknader om tidsavgrenset fritak	44
5.3 Innvilgning av søknader om varig fritak.....	47
6. Boplikt ved konsesjon	51
7. Oppsummering og diskusjon	57
7.1 Lovbestemt boplikt	58
7.2 Boplikt ved konsesjon.....	59
7.3 Konklusjon	60
<i>Referanser</i>	63
<i>Vedlegg 1</i>	65
<i>Vedlegg 2</i>	69
<i>Vedlegg 3</i>	73
<i>Vedlegg 4</i>	77

Liste over tabeller

Tabell 1 Utfall av søknader om fritak fra lovbestemt boplikt 2002-2003 og 2005-2006	16
Tabell 2 Utfall i søknader om konsesjon 2000-2003 og 2005-2006 og vilkår om boplikt.....	17
Tabell 3 Andel kommuner etter antall søknader om varig eller tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. 2005 og 2006. Prosent.....	24
Tabell 4 Kommuner etter antall søknader om varig eller tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. 2005-2006. Antall og fordeling. N(431).....	26
Tabell 5 Søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter størrelsen på dyrka mark i kommunen. Prosent. N(431).....	27
Tabell 6 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter antall landbrukseiendommer i kommunen. Prosent. N(431).....	28
Tabell 7 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter andel av befolkningen bosatt på landbrukseiendommer. Prosent. N(431).....	29
Tabell 8 Antall søknader (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter kommunetype. Prosent. N(431).....	30
Tabell 9 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter folketallet i kommunen. Prosent. N(431).....	31
Tabell 10 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter utvikling i folketallet i kommunen siste fem år. Prosent. N(431).....	32
Tabell 11 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter andel av landbrukseiendommene i kommunen som er bebodd. Prosent. N(431).....	33
Tabell 12 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter dimensjonen rural-urban. Prosent. N(431).....	34
Tabell 13 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter om kommunen ligger ved kysten eller i innlandet. Prosent. N(431).	34
Tabell 14 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter registrert arbeidsledighet. Prosent. N(431).....	35
Tabell 15 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter andel av den voksne befolkning med utdanning på universitet eller høyskole. Prosent. N(431).....	36
Tabell 16 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter fritidsboligtetthet i kommunen. Prosent. N(431).....	37
Tabell 17 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter lengde på kystlinje. Prosent. N(431).....	38
Tabell 18 Gjennomsnittsverdier for andel kommunestyrerepresentanter fra hvert enkelt parti. Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt, 2005 og 2006... 38	
Tabell 19 Ulike faktorerens betydning for antall søknader mottatt 2005 og 2006 om fritak fra lovbestemt boplikt. Lineær regresjon.	41
Tabell 20 Andel kommuner etter antall innvilgninger av tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. 2005 (n=431) og 2006 (n=431). Prosent.....	45

Tabell 21 Ulike faktorerers betydning for antall søknader innvilget i 2005 og 2006 om tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. Lineær regresjon.	46
Tabell 22 Andel kommuner etter totalt antall søknader om varig fritak fra lovbestemt boplikt. 2005 (n=431) og 2006 (n=431). Prosent.	47
Tabell 23 Ulike faktorerers betydning for antall søknader innvilget i 2005 og 2006 med varig fritak lovbestemt boplikt. Lineær regresjon.	48
Tabell 24 Andel kommuner etter totalt antall innvilgede søknader uten vilkår og med vilkår om personlig boplikt og vilkår om upersonlig boplikt. 2005 (n=431) og 2006 (n=431). Antall og prosent.	52
Tabell 25 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om personlig og upersonlig boplikt av totalt antall konsesjonssøknader. 2005 og 2006. Antall og Prosent. N(431).....	53
Tabell 26 Ulike faktorerers betydning for andel av konsesjonssøknadene innvilget med vilkår om boplikt. 2005 og 2006. Lineær regresjon.	53
Tabell 27 Lineær regresjon, ulike faktorerers betydning for andel av konsesjonssøknadene innvilget med vilkår om boplikt. 2005 og 2006. Modeller for de enkelte politiske partiene.	55

Liste over figurer

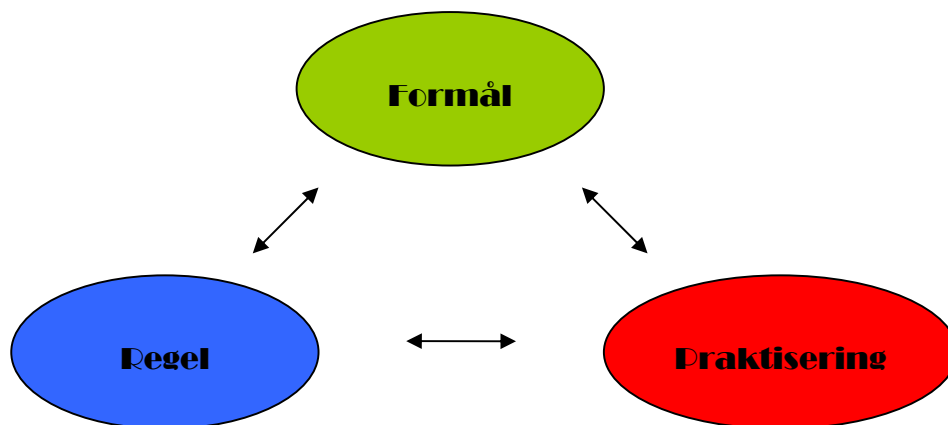
Figur 1 Sammenhengen mellom formål, regel og praktisering	7
---	---

1. Innledning

Ved Norsk senter for bygdeforskning gjennomføres i 2007 og 2008 en studie av effekter av boplikten. Landbrukseiendommer omfattes av denne regelen. Fra 1.1.2004 er kommunene myndighet i saker om boplikt. I denne rapporten ser vi på sider ved *praktiseringen av regelen om boplikt*. Praktiseringen kan være en forklaring på hvorfor bopliktregelen virker eller eventuelt ikke virker etter formålet. Rapporten er del av et større prosjekt hvor vi, ved hjelp av ulike metoder, skal studere praktiseringen og effekter av regelen om boplikt. Spesifikt er formålet med rapporten å analysere variasjon mellom kommunene når det gjelder søknader om og innvilgninger av fritak fra boplikten og vilkår om boplikt i konsesjons-søknader. Er det forskjell mellom kommuner når det gjelder antall saker og utfall i disse, og hva kan ligge bak forskjellene?

Ved undersøkelse av om en regel virker, er tre forhold sentrale. Det ene er hva regelen er tenkt å virke i forhold til, altså formålet. Det andre er utformingen av regelen. Det tredje er hvordan regelen praktiseres. Figur 1 nedenfor kan illustrere sammenhengen.

Figur 1 Sammenhengen mellom formål, regel og praktisering

Figuren viser at det grunnleggende sett er et samspill mellom de tre forholdene. Lovmakerne, i vårt land politikerne i Stortinget, kan være opp-tatt av et samfunnsproblem som de vil ha løst. Ett av dem kan være å sikre selveie på landbrukseiendommene. Det kan tenkes flere måter å få til dette på. En av dem kan være å innføre en regel om boplikt for de som eier landbrukseiendommer. Dette ble gjort i Norge i 1974 i forbindelse med innføring av ny odelslov og ny konsesjonslov.

Når denne regelen først er innført, kan det bli spørsmål om hvorvidt regelen bidrar til å realisere det aktuelle formålet. Det kan tenkes to virkningsmekanismer. Det ene er at selve *regelens eksistens*, eller mer presist publikums kunnskap om den, bidrar til å realisere formålet. Når det gjelder boplikt kan det være at kunnskapen om at denne regelen eksisterer, fører til at eiere av landbrukseiendommer i stor grad selv bebor sine eiendommer, kanskje fordi de ønsker å være lovlydige. En annen virkning er selvsagt at det blir vanskelig for en person å eie mange landbrukseiendommer, fordi det er begrenset hvor mange eiendommer en person eller et hushold kan bebo på helårsbasis. Dette viser at en regel kan ha flere effekter og at de nødvendigvis ikke trenger å være tilsiktede.

Men hvordan regelen *praktiseres* har også betydning for i hvilken grad regelen bidrar til å realisere formålet. Praktiseringen kan f.eks. av ulike grunner være i utakt med regelen. Formålet blir da ikke oppnådd, ikke fordi det er noe galt med regelen, men fordi den ikke brukes slik lovmakerne har tenkt. Det kan selvsagt også være slik at regelen er så vanskelig utformet at den ikke lar seg praktisere. Her skal vi huske på at det ofte er angitt *unntak* fra regelen. Dette skal selvsagt beslutningsmyndigheten ta hensyn til i sin praktisering. Lovregelen kan videre gi beslutningsmyndigheten anledning til å utøve *skjønn*. Dette gjelder også regelen om boplikt. Det betyr at observerte forskjeller i praksis kan bero på ulike vurderinger innenfor et legitimt rom for *skjønn*. Dette må skilles fra tilfeller av ulik praksis som skyldes at rommet for *skjønn* er overskredet (manglende regelbinding) (Eckhoff og Smith 2006).

Dette er forhold vi må ta hensyn til når vi skal undersøke om boplikten virker eller ikke. Er det regelen det er noe galt med eller er det

praktiseringen? Eller er det kanskje begge deler? Eller virker både regelen og praktiseringen slik det var tenkt? Denne drøftingen virker muligens banal, men den er viktig. I kjølvannet av to rettsaker i EU angående boplikten, Ospelt-saken i Østerrike i 2003 og Festersen-saken i Danmark i 2007, hvor EU-domstolen kom med kritikk av avgjørelser i nasjonale domstoler i disse landene, trekkes den konklusjon at selve det å ha en regel om boplikt er ulovlig (se bl.a. Aanesland 2007). Dette er ikke nødvendigvis helt riktig. Hvis en leser dommene vil en se at EU-domstolen ikke generelt sier at regelen om boplikt er ulovlig, i dette tilfellet i forhold til EUs direktiv om fri bevegelse av kapital. Det som kritiseres er *praktiseringen* av den. Regelen ble i det østerrikske tilfellet vurdert som for absolutt og mer inngripende enn det som var nødvendig for å oppfylle det aktuell formålet.¹ Regelen om boplikt i Norge stiller ikke noe absolutt krav om at eieren skal bo på eiendommen selv. Derfor er regelen om boplikt slik den er utformet i Norge blitt vurdert som akseptabel i forhold til EUs og EØS sitt direktiv om fri bevegelse av kapital (InnstillingS. nr. 11 2003-2004). En konsekvens av Ospelt-dommen ble imidlertid at praksis i Norge fra 2004 ble noe endret. Det legges nå mer vekt på en individuell vurdering i hver enkelt sak av nødvendigheten av personlig oppfyllelse av boplikten i konsesjonssaker (Landbruksdepartementet 2004, s. 8).

1.1 Regler om boplikt i odelsloven og konsesjonsloven

Dagens norske regler om boplikt finner vi i *odelsloven* og *konsesjonsloven*. Utgangspunktet er at det er boplikt på landbrukseiendom i Norge. Landbrukseiendom er prinsipielt sett en eiendom hvor det er *mulig å drive selvstendig landbruksvirksomhet på en regningsvarende måte* (Landbruksdepartementet 2004, s. 11, Sivilombudsmannen 2007). I konsesjonsloven er landbrukseiendom *eksplisitt* definert som bebygd eiendom med over 100 dekar areal, eller har mer enn 20 dekar av arealet fulldyrket (konsl. 2003, § 4, 1. ledd nr. 4). Er eiendommen mindre enn dette, er det ingen landbrukseiendom etter konsesjonsloven. Følgelig er

---

¹ I juridisk språkbruk benevnes dette som at regelen er uproporsjonal. Formålet kunne vært oppnådd på en mindre inngripende måte.

det da heller ikke boplikt etter konsesjonsloven (med mindre det i den kommunen hvor eiendommen ligger er innført 0-konsesjon ved forskrift, jfr. konsesjonslovens § 7, første ledd).

I odelsloven er definisjonen av landbrukseiendom mindre eksakt. Er det dyrka arealet (jordbruksarealet) mer enn 20 dekar og/eller det er mer enn 100 dekar produktiv skog, regnes eiendommen også her som en landbrukseiendom. Hvis det dyrka arealet er under 5 dekar er eiendommen aldri en landbrukseiendom. Hvis det dyrka arealet er mellom 5 og 20 dekar er eiendommen en landbrukseiendom *dersom det hører til så mye annet areal og rettigheter* (for eksempel skog og allmenningsrett) at dette *til sammen* tilsvarer minst 20 dekar jordbruksareal eller 100 dekar skog (odl. 1974, Landbruksdepartementet 2004).

Når det gjelder boplikt etter odelsloven skilles det mellom *odelsløsning*, som har strengere regler, og *ordinær overtakelse på odel* (odl. 1974 § 27, 1. og 2. ledd):

”Den som tek over eiedom ved odelsløsning, har plikt til å busetje seg på eiedomen innan 1 år og bu der og drive den i 10 år.

Den som elles tek over eiedom som han har odelsrett til har plikt til å busetje seg på eiedomen innan 1 år og bu og drive den i 5 år.”

Det å bo er definert som det å bruke eiendommen som *reelt bosted*, d.v.s. være registrert i folkeregisteret som bosatt på eiendommen (odl. 1974, § 27, 3. ledd). Bestemmelsen i odelsloven kalles *lovbestemt boplikt* fordi den gjelder automatisk uten at overdragelsen har vært gjenstand for saksbehandling i det offentlige. Lovbestemt boplikt hjemles også i konsesjonsloven for overdragelser som ikke omfattes av odel, men som likevel ikke er konsesjonspliktige (overdragelser innen nær familie m.m.) (konsl. 2003 § 5). Her er kravene til boplikt som ved ordinær overtakelse på odel (5 år) (§ 6). Ved odelsløsning er kravene til boplikt (og driveplikt) altså strengere – 10 år.

Alle andre overdragelser av landbrukseiendom er konsesjons-pliktige,² og det skal da søkes om konsesjon til det offentlige. Fra 1.1.2004 er kommunen førsteinstans. Tidligere var det fylkeslandbruks-styret. Det er viktig å merke seg at konsesjonsmyndigheten skal vurdere hver sak konkret og *sette eventuelle vilkår ut fra hva som finnes påkrevd for å oppfylle de formål loven beskriver* (konsl. 2003 § 11). Personlig, eventuelt upersonlig boplikt kan være en av betingelsene. Lovens formål er (konsl. 2003 § 1):

”Loven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, bl.a. for å tilgodese:

1. framtidige generasjoners behov.
2. landbruksnæringen.
3. behovet for utbyggingsgrunn.
4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluft-interesser.
5. hensynet til bosettingen.”

Vi legger merke til at hensynet til bosetting er ett, men ikke det eneste formål med konsesjonsloven. Konsesjonsmyndigheten (kommunen) skal altså gjøre en vurdering i saken, bl.a. hvilket eller hvilke formål som skal tilgodesees og hvilke virkemidler i loven som er nødvendige. Ut fra dette *kan* det bli stilt krav om boplikt og at denne eventuelt skal være personlig. Vanlig praksis etter 1974 har vært at det stilles vilkår om personlig boplikt i 5 år kombinert med vilkår om driveplikt. Men, som vi har sett, skal det være en individuell vurdering og ikke noen automatikk. Det kan tenkes at boplikt stilles som betingelse for å oppnå formålet om bosetting, men det kan også begrunnes i formålet om å tilgodese landbruksnæringen, for eksempel at en antar at jord og driftsapparat ivaretas bedre når eieren selv bor på gården. Men dette må *ses i forhold til alternative måter å oppfylle formålet på som foreligger i den konkrete sak* (jfr. konsekvensen av Ospelt-saken). Dette viser også at boplikt på

---

² Slike overdragelser kalles ofte overdragelser på det frie marked.

landbrukseiendommer, både etter odelsloven og etter konsesjonsloven, har noe videre formål enn boplikt i 0-konsesjonsområder, hvor det eneste formålet er å sikre (helårs)bosetting.

Like fullt, selv om det ikke er uttrykkelig formulert, er et hovedformål med bopliktregelen i dag både i odelsloven og konsesjonsloven å bidra til å sikre og styrke bosettingen på det stedet der eiendommene ligger. Vektleggingen gjenspeiler seg i unntaksreglene. Odelsloven angir momenter som skal vurderes ved søknad om fritak fra den lovbestemte boplikten (§ 27a). Her skilles det mellom *to klasser av unntak*. Hensyn det *skal legges særlig vekt på* (d.v.s. mest vekt på) er a) ønsket om å styrke eller opprettholde bosettingen i området der eiendommen ligger, b) på hvor nær tilknytning søkeren har til eiendommen, og c) søkerens livssituasjon. Hensyn det *skal legges vekt på* (d.v.s. har mindre vekt) er d) bruksstørrelse, e) avkastningsevne og f) husforholdene på eiendommen. Men loven angir også uttrykkelig at disse hensynene ikke er uttømmende, d.v.s. at rommet for skjønn er større enn det som omfattes av disse seks punktene. Unntaksmomentene i odelsloven brukes i praksis også ved vurdering av boplikt i konsesjonssaker.³

Vi kan merke oss at bosettingshensynet ikke var nevnt som et selvstendig moment som skulle vurderes i fritakssøknader når dagens odelslov ble vedtatt i 1974 (Sivilombudsmannen 2007). Dette hensynet har kommet gradvis inn i samfunnsdebatten og blitt viktigere etter hvert. I forbindelse med at ny jordlov ble innført i 1995, kom bosettingshensynet inn som noe det *kunne* legges vekt på (jl. 1995). Samtidig med at arealgrensene i konsesjonsloven ble økt fra 5 til 20 dekar i 2001, ble bosettingshensynet opphøyd til et hensyn det *skal legges særlig vekt på* når søknader om fritak fra boplikten skal avgjøres. Samme oppvurdering av bosetting ble også gjort gjeldene for odelsloven.

---

³ Formelt sett er det staten ved Landbruks- og matdepartementet som er myndighet i slike saker, men denne myndigheten er overført til kommunene.

1.2 Formål med studien

KOSTRA-basen inneholder fra og med 2005 opplysninger om antall søknader og utfall av behandling av saker om fritak fra lovbestemt boplikt og m.h.t. vilkår om boplikt i konsesjonssaker. Tall for landet er presentert i rapporter fra Statens Landbruksforvaltning (Statens landbruksforvaltning 2006b, 2007). Tall på kommune- og fylkesnivå for disse størrelsene finnes i KOSTRA-databasen hos SSB, men er ikke bearbeidet og analysert. I regi av forvaltningen (Statens Landbruksforvaltning og Fylkesmennene) er det også gjort undersøkelser av praktiseringen av lovbestemt boplikt (Statens landbruksforvaltning 2006a). Undersøkelsen ble gjort i halvparten av landets fylker. Disse ble valgt på ”skjønnsmessig grunnlag”. Innenfor disse ble det valgt ut kommuner på ”et tilfeldig grunnlag”, slik at ca. 20 prosent av alle søknader om fritak fra lovbestemt boplikt i 2005 ble med. Fylkesmannen i det aktuelle fylket kunne i tillegg hvis ønskelig supplere med 1-2 kommuner. Undersøkelsen viste at bosetting ofte *ikke* utgjorde den viktigste begrunnelsen når sakene ble avgjort, slik en skulle forvente ut fra unntaksbestemmelsene i (odels)loven. Den viste også at det var en del sprik mellom kommunenes rapportering til KOSTRA og det de oppga i undersøkelsen.

Formålet med denne rapporten er først og fremst å presentere og analysere tall fra KOSTRA som viser omfanget av fritak fra den lovbestemte boplikten i landbruket og vilkår vedrørende boplikt ved konsesjon de siste år. Siden det allerede finnes publiserte tall på landsbasis, vil vi her spesielt konsentrere oss om tall på kommunenivå. Hvis det er forskjell mellom kommunene vil vi da også ha mulighet til å analysere årsaker til forskjellene og dermed få økt forståelse av hvordan bopliktregelen i landbruket brukes under ulike betingelser.⁴

---

⁴ Den offentlige statistikken viser ikke begrunnelsen for vedtak i sakene. Undersøkelsen fra SLF i 2006 forteller noe om praktiseringen av lovbestemt boplikt i året 2005, men denne undersøkelsen er ikke offentliggjort (Statens landbruksforvaltning 2006a).

2. Boplikt – tidligere undersøkelser

Som en første del av å undersøke praktiseringen, er det interessant å få data om omfanget av fritak fra den lovbestemte boplikten. Det kan gis varig fritak, tidsbegrenset fritak eller avslag. Lovbestemt boplikt knytter seg som vi har sett, til overdragelse av landbrukseiendom hvor det ikke er krav om søknad om konsesjon (ofte overdragelser innen slekt eller familie). Totalt kan det være et sted mellom 4.000 og 5.000 overdragelser av landbrukseiendom i landet årlig.⁵ Flertallet av disse er i følge Statens landbruksforvaltning konsesjonsfrie overdragelser (Statens landbruksforvaltning 2006b). Kanskje er det snakk om mellom 2.500 og 3.000 konsesjonsfrie overdragelser årlig.

En rapport fra Statens Landbruksforvaltning gjengir tallene for saker og utfall i disse for årene 2002, 2003, 2005 og 2006 (Statens landbruksforvaltning 2007) (tabell 1). Tallene for 2005 og 2006 er hentet fra rapporteringssystemet fra kommunene KOSTRA, mens tallene for 2002 og 2003 skriver seg fra rapporteringssystemet Å jour. 2004 var det første året kommunene hadde myndighet i disse sakene. Samtidig var det en overgang til rapporteringssystemet KOSTRA, og en har ikke registrert tall for dette året. Som vi ser av tabell 1, har det vært rundt 1000 søknader årlig om fritak fra den lovbestemte boplikten. Dette kan tyde på at i ca. 35-40 prosent av de konsesjonsfrie overdragelsene ble det søkt om fritak fra den lovbestemte boplikten.

---

⁵ I følge Statistisk Sentralbyrå var det i 2006 i alt 190.634 landbrukseiendommer i landet. Av disse var 177.788 bebygde. Av disse igjen var 127.156 bosatt. Denne statistikken omfatter alle eiendommer med minst 5 dekar eid jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal. Dette betyr at på en god del av disse eiendommene er det ikke boplikt. Ut fra hvordan eiendommene fordeler seg på størrelsesklasser er trolig minst 50.000 av alle eiendommene under arealgrensene i konsesjonsloven. I så fall er det høyst 140.000 landbrukseiendommer med boplikt i landet. Sier vi at en generasjon er 30 år burde det være ca. 4.600 overdragelser årlig. Det er særlig eiendommer under 50 dekar som er ubebodd. Antallet aktive jordbruksbedrifter (mot tar produksjonstilskudd) var i 2006 51.200. Kilde: <http://www.ssb.no/jordbruk/>

Tabell 1 Utfall av søknader om fritak fra lovbestemt boplikt 2002-2003 og 2005-2006

År	Saker i alt	Saker innvilget fritak				Antall saker avslått	Andel avslag
		Varig		Tidsbegrenset			
		Antall	Andel	Antall	Andel		
2002	1.033	467	45 %	471	46 %	95	9 %
2003	824	441	54 %	323	39 %	60	7 %
--							
2005	1.172	424	36 %	657	56 %	91	8 %
2006	1.048	400	38 %	554	53 %	94	9 %
<i>Gj.snitt</i>	<i>1.019</i>	<i>433</i>	<i>43 %</i>	<i>501</i>	<i>49 %</i>	<i>85</i>	<i>8 %</i>

Kilde: Statens Landbruksforvaltning 2007

Som tabell 1 viser ble de aller fleste søknadene om fritak fra den lovbestemte boplikten innvilget. I gjennomsnitt på landsbasis ble bare 8 prosent av søknadene avslått. Imidlertid er de fleste innvilgningene tidsbegrensede, d.v.s. at kravet om boplikt utsettes for en kortere eller lengre periode, ofte 5 år. Det har vært en økning i andel tidsbegrensede innvilgninger etter at kommunene ble førsteinstans. Begrunnelsene for avgjørelsene går ikke frem av denne statistikken, men er som nevnt forsøkt kartlagt av forvaltningen (Statens landbruksforvaltning 2006a).

Ved alle andre overdragelser av landbrukseiendom skal det altså søkes i hvert tilfelle om konsesjon. I 2005 var det 2.649 søknader og i 2006 2.221 søknader om konsesjon (Statens landbruksforvaltning 2006b, 2007). Tabell 2 viser tallene. Innvilgningen av konsesjon har ligget på mellom 97 og 98 prosent siden 2000, d.v.s. i veldig få saker avslås konsesjon. I flertallet og i et økende antall av innvilgningene stilles det imidlertid vilkår. Vilkår om driveplikt er vanligst, vilkår om boplikt noe mindre vanlig (Statens landbruksforvaltning 2007). Vi ser at i 2005 ble det stilt vilkår om personlig boplikt i 724 av de i alt 2.563 sakene som ble innvilget. I 35-40 prosent av innvilgningene i 2005 og 2006 ble det ikke stilt noen vilkår, heller ikke om boplikt. I hovedsak kommer dette av at det ansees som selvsagt at ny eier bosetter seg på bruket eller at bruket ligger i et område uten "sviktende" bosetting.

Tabell 2 Utfall i søknader om konsesjon 2000-2003 og 2005-2006 og vilkår om boplikt

År	Saker i alt	Innvilget		Vilkår om personlig boplikt		Vilkår om upersonlig boplikt		Prosent avslag
		Uten vilkår	På vilkår	Antall	Andel	Antall	Andel	
2000	4.423	2.766	1.531					3 %
2001	4.183	2.409	1.671					2 %
2002	4.707	2.629	1.948					3 %
2003	4.013	2.248	1.686					2 %
--								
2005	2.649	1.017	1.546	724	27 %	63	2 %	3 %
2006	2.221	782	1.379	678	31 %	63	3 %	3 %

Kilde: Statens Landbruksforvaltning 2007

3. Metode – data og operasjonalisering

Det er interessant å se på hvordan behandlingen av saker om fritak fra lovbestemt boplikt og vilkår ved konsesjon er rundt omkring i kommunene. Som vist i tabell 1 innvilges de fleste søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten (9 prosent avslag i 2006 og 8 prosent i 2005), og med et samlet antall på 112 avslåtte søknader for årene 2005 og 2006 er det vanskelig å gi noen statistisk god analyse av forskjeller mellom kommunene når det gjelder tilbøyelighet til å gi avslag. Det ideelle hadde vært å kunne analysere forskjeller i kommunenes avslagsprosent (andel avslåtte søknader av totalt antall søknader), men med få søknader totalt og enda færre avslagssøknader er dette umulig. Vi må derfor nøye oss med å analysere forskjeller mellom kommunene når det gjelder antall innvilgede søknader, og gjennom denne analysen prøve å si noe om praksisforskjeller mellom kommunene.

Vi har analysert søknader om fritak fra *lovbestemt boplikt* (konsesjonsloven § 5 og odelsloven § 27) og søknader om *konsesjon* etter konsesjonsloven⁶ som er innvilget med personlig eller upersonlig boplikt hver for seg. Tallgrunnlaget er hentet fra SSB KOSTRA og inneholder statistikk fra 2005 og 2006. Videre har vi foretatt både bivariate og multivariate analyser for hver av disse to søknadsgruppene. I og med at det ikke er gjort tilsvarende analyser av bopliktssøknader tidligere, har vi ikke noe å basere utvelgelsen av uavhengige variabler på, det vil si faktorer som kan forklare eventuelle forskjeller i praktisering av boplikt-reglene.

---

⁶ 0-konsesjonssaker er ikke medregnet.

Når det gjelder analysen har vi valgt å vektlegge den multivariate analysen (regresjonsanalyse⁷). For antall mottatte søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten gjennomgår vi i alt flere uavhengige variabelers påvirkning på den avhengige, før vi kjører en regresjonsanalyse med 12 av disse uavhengige variablene. I og med at det er en rekke sterke korrelasjoner innbyrdes mellom de uavhengige variablene, er resultatene fra regresjonsanalysen bedre egnet til å diskutere forskjeller mellom kommunene når det gjelder praktisering av bopliktregelen. For de andre avhengige variablene som benyttes i analysen har vi derfor valgt å kun vise de multivariate analysene. Nedenfor følger en redegjørelse for hver av de uavhengige variablene som inngår i analysen:

Antall landbrukseiendommer	Mål på hvor viktig landbruket er i kommunen. Kilde: SSB jordbruksstatistikk. Tall fra 2006.
Andel bosatt på landbrukseiendommer	Andel av kommunens befolkning som bor på en landbrukseiendom. Mål på hvor viktig landbruket er i kommunen - landbrukstetthet. Kilde: SSB jordbruksstatistikk. Tall fra 2006
Andel landbrukseiendommer med bosetting	Andel av kommunens landbrukseiendommer som er bosatt. Mål på i hvor stor grad landbrukseiendommene i kommunen er ettertraktet som bosted. Kilde: SSB jordbruksstatistikk. Tall fra 2006
Folketall i kommunen	Uttrykk for kommunestørrelse målt i antall innbyggere. Kilde: SSB befolkningsstatistikk. Tall fra 2006.
Befolkningsendring siste fem år	Mål på i hvilken grad kommunen er en fraflyttingskommune, stabil kommune eller en kommune med befolkningsvekst. Kilde: SSB befolkningsstatistikk. Tall fra 2001-2006.
Antall fritidsbygninger	Mål på hvor attraktiv kommunen er som fritidskommune. Kilde: SSB boligstatistikk. Tall fra 2006.

⁷ Regresjonsmodellene i denne rapporten er estimert som lineære regresjonsmodeller i den statistiske programpakken SPSS. Under arbeidet med analysen har vi i tillegg brukt det mer avanserte statistikkprogrammet Stata for å estimere de samme modellene som Poisson-modeller og som negative binomiske modeller. Resultatet av disse tilleggsanalysene viste at Poisson-modellene var dårlig egnet for disse dataene og at de negative binomiske modellene ga omtrent de samme resultatene som den langt enklere lineære regresjonsmodellen. I rapporten har vi derfor kun valgt å presentere de lineære regresjonsmodellene.

Kystlinje i kilometer	Kommunens beliggenhet i forhold til sjøen, og tenkt som mål på attraktivitet som feriekommune. Kilde: SSB arealstatistikk. Tall fra 2006.
Andel arbeidsledige	Andel av arbeidsstyrken (over 16 år) som var registrert arbeidsledig per 1. januar 2006. Kilde: SSB arbeidsstatistikk. Tall fra 2006.
Andel med universitets-/ høyskoleutdanning	Mål på hvor attraktiv kommunen er for personer med høyere utdanning. Andel personer over 16 år. Kilde: SSB utdanningsstatistikk. Tall fra 2006.
Ruralitet	Mål på i hvilken grad kommunen har bygdepreg. Vi har valgt å benytte Almås og Elden (1997) sin ruralitetsindeks. Denne er sammensatt av fire faktorer: Befolkningstetthet, sentralitet, andel sysselsatte i primærnæringene og andel selvstendig næringsdrivende. Indeksen er 12-delt (blir brukt i regresjonsanalysen), men er også delt inn i fire verdier fra 0 (rural) til 3 (urban). Kilde: Almås og Elden (1997), Tall for 2006 utarbeidet av Arild Blekesaune.
Geografisk beliggenhet, sør-nord	Mål på geografisk beliggenhet. GPS-målte meter kommunesentrum ligger sør-nord. Kilde: Statens kartverk, Tall utarbeidet av Arild Blekesaune.
Geografisk beliggenhet, kystkommune (1), innlandskommune (2)	Dikotom variabel der landets kommuner er delt inn etter om de ligger ved kysten (har kystlinje) eller i innlandet (har ikke kystlinje). Mål på geografisk beliggenhet. Kilde: SSB arealstatistikk. Tall fra 2006.

I tillegg til disse variablene har vi laget åtte uavhengige variabler som måler andelen kommunestyrerepresentanter for de politiske partiene i kommunestyreperioden 2003-2007⁸.

Politisk orientering i kommunen	Andel kommunestyrerepresentanter fra de ulike partier i kommunestyreperioden 2003-2007. Kilde: SSB valgstatistikk.
--	--

Når vi har valgt ut de variabler som inngår i analysen, har vi gjort det ut fra om de er operasjonelle mål på faktorer som man med rimelighet kan tenke seg at vil påvirke både antall søknader om fritak fra boplikten, innvilgninger, samt vilkår om boplikt ved konsesjon. Disse antatt påvirkende variablene er i all hovedsak enten mål på hvor viktig landbruket er i

⁸De åtte partiene er: Høyre, Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og en sammenslått variabel bestående av Rød Valgallianse, Norges Kommunistiske Parti og Miljøpartiet de Grønne.

kommunen, i hvilken grad kommunen er en fraflyttingskommune, kommunens attraktivitet som fritidskommune, kommunens geografiske sentralitet, arbeidsmarkedet i kommunen og politisk orientering. Vår utgangshypotese er at alle disse variablene kan påvirke kommunenes holdning og praksis når det gjelder boplikten i landbruket. Selv om flere av disse uavhengige variablene ikke har vesentlig påvirkning på en eller flere av de avhengige variablene i analysen, er de viktige å inkludere i regresjonsanalysen nettopp fordi det er vesentlig å kontrollere de andre uavhengige variablene opp mot disse. Dette gjelder for eksempel en variabel som kommunestørrelse.

Det er også viktig å merke seg at de fleste av de begrunnelsene som lovverket åpner for m.h.t. å gi fritak fra boplikt ikke er mulig å måle i en statistisk analyse på kommunenivå. Det er for eksempel ikke mulig å konstruere en variabel som måler tilstanden på bygningene på landbruks-eiendommene i kommunen. I tillegg ville vi her uansett stått overfor en nivåfeilslutning i og med at vi ikke kunne ha visst om fritaket fra boplikten nettopp ble gitt til eiendommer hvor bygningene var i en særskilt dårlig forfatning. Dette er analyser som må gjøres på gårdsnivå (saksnivå), og det vil vi gjøre senere i prosjektet.

4. Lovbestemt boplikt – bivariat analyse

I 2006 behandlet kommunene 1048 søknader om varig eller tidsbegrenset fritak fra boplikten etter konsesjonsloven § 5 eller odelsloven § 27 (jfr. tabell 1). 9 prosent av søknadene ble avslått, og denne andelen har vært relativt stabil de siste årene. 38 prosent fikk innvilget søknaden om varig fritak fra boplikten, mens de resterende 53 prosentene fikk innvilget tidsbegrenset fritak.

Ved å analysere tall fra KOSTRA-basen til SSB er det mulig å se nærmere på forskjeller blant annet mellom kommuner. I KOSTRA finner vi tall for søknader om fritak fra boplikt for årene 2005 og 2006. Tidligere år er ikke registrert i denne basen. For 2006 er statistikken komplett – alle de 1048 søknadene som ble sendt til landets kommuner er registrert på kommunenivå. I statistikken for 2005 mangler det 13 søknader. Av de 1172 (jfr. tabell 1) søknadene som kom inn, er 1159 registrert i KOSTRA. Dette er likevel et lite avvik, og i store deler av analysen vil det være metodisk forsvarlig å slå sammen de to årstallene. Dette kommer vi nærmere tilbake til.

Grovt sett kan vi si at vi har følgende tredeling av hvor mange søknader norske kommuner mottar om fritak fra den lovbestemte boplikten: 1/3 av kommunene mottar ingen søknader om fritak, videre mottar 1/3 en eller to fritakssøknader årlig, mens de resterende 1/3 av kommunene mottar minst tre søknader årlig. Dette mønsteret er tilnærmet likt både for 2005 og 2006. I hvert av de to årene er det mindre enn ti prosent av kommunene som mottar ti eller flere søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten, henholdsvis 8,7 prosent av kommunene i 2005 og 7,2 prosent i 2006.

Tabell 3 Andel kommuner etter antall søknader om varig eller tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. 2005 og 2006. Prosent.

Antall søknader	2005	2006
Ingen	30.6	32.7
1	16.7	20.0
2	15.3	13.0
3	10.4	8.6
4	8.1	7.4
5	5.8	4.4
6	2.1	3.9
7	2.1	2.8
8	1.9	2.1
9	2.1	0.5
10	1.9	1.6
11	0.7	0.9
12	0.2	0.5
13	0.2	0.7
14	0.2	0.5
15	0.5	0.2
--		
17	0.2	
--		
19	0.2	
20	0.2	0.2
21	0.2	
--		
27	0.2	
Sum	99.8	100.0
N	431	431

Selv om vi her kun har tall for to år, er det en klar tendens til at det er et mønster i hvor mange søknader om fritak som kommunene mottar. I forlengelsen av dette er det interessant å se i hvilken grad det er *de samme kommunene* som mottar få eller mange søknader hvert år. Det synes i stor grad å være tilfelle. En korrelasjonstest viser at gamma er .494⁹, noe som er relativt høyt og viser at kommuner som mottok få søknader i 2005 også i stor grad mottok få søknader i 2006 – og motsatt; kommuner som mottok mange søknader i 2005 mottok også i stor grad mange søknader året etter.

⁹ t-verdi 12.971, p<.001

En rimelig antakelse er at antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt en kommune mottar korrelerer positivt med antall landbruks-eiendommer i kommunen. Som vi skal vise senere i analysen stemmer dette i stor grad, men analysen vil også vise at det er relativt stor forskjell mellom kommuner med mange landbrukseiendommer når det gjelder antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten. Det viser at antall landbrukseiendommer, eller hvor viktig landbruket er i en kommune, ikke er tilstrekkelig til å forklare de forskjeller vi har når det gjelder hvor mange søknader en kommune mottar om fritak fra den lovbestemte boplikten. Videre vil det også være interessant å se på i hvilken grad sannsynligheten for å få innvilget en søknad om fritak fra boplikten varierer mellom kommunene generelt, og mellom store landbrukskommuner spesielt. For å analysere dette, har vi laget en indeks hvor vi har slått sammen antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten i 2005 og 2006.

Hovedårsaken til at vi har valgt å slå sammen antall søknader for 2005 og 2006 er at vi da vil få et større og bredere grunnlag for analysen. Selv om vi har vist at det er en sterk positiv korrelasjon mellom de to årene når det gjelder hvilke kommuner som mottar få eller mange fritaks-søknader, vil en indeks bestående av søknader fra begge de to årene redusere *tilfeldige variasjoner*. Med andre ord tilfeldig variasjon i antall søknader årlig i en kommune vil i mindre grad slå ut når vi slår sammen de to årene.

Når vi gjør dette finner vi at variabelen ”antall mottatte søknader i kommunen” varierer fra ingen til 37. Totalt er det seks kommuner som har mottatt 25 eller flere søknader om fritak fra boplikten. Vi har valgt å dele indeksen inn i fem grupper:

- Ingen søknader
- 1-4 søknader
- 5-9 søknader
- 10-14 søknader
- 15 eller flere søknader

I tabellen nedenfor vises frekvensfordelingen for denne femdelte indeksen.

Tabell 4 Kommuner etter antall søknader om varig eller tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. 2005-2006. Antall og fordeling. N(431).

Antall søknader	Antall kommuner	Andel (%)
Ingen	73	16.9
1-4	177	41.1
5-9	113	26.2
10-14	38	8.8
Mer enn 15	30	7.0
Sum	431	100.1

Som vist i tabell 3, var det omlag en tredel av kommunene som både i 2005 og 2006 ikke mottok en eneste søknad om fritak fra lovbestemt boplikt. Når vi slår disse to årene sammen ser vi at 16,9 prosent av kommunene verken mottok søknad om fritak i 2005 eller i 2006. Videre har den største andelen av kommunene mottatt en til fire fritakssøknader i løpet av denne toårsperioden, mens omlag hver fjerde kommune (26,2 %) har mottatt mellom fem og ni søknader. Totalt er det 15,8 prosent av kommunene som har mottatt ti eller flere søknader om fritak i løpet av 2005 og 2006, og disse fordeler seg med 8,8 prosent som har mottatt mellom ti og 14 søknader, mens de resterende sju prosent av kommunene har mottatt minst 15 fritakssøknader.

I det følgende skal vi se forskjeller mellom kommunene i antall søknader om fritak i forhold til en rekke uavhengige variabler som kan tenkes å påvirke denne.

4.1 Næringsstruktur

Det er flere måter å analysere i hvilken grad antall mottatte søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten henger sammen med landbrukets betydning i kommunen, og vi har valgt å studere denne sammenhengen ved å se på følgende variabler: antall dekar jordbruksareal i drift, antall landbrukseiendommer i kommunen, hvor stor andel av kommunens befolkning som er bosatt på en landbrukseiendom.

Det er en relativt stor spredning i hvor mye jordbruksareal den enkelte kommune har. Mens seks av landets kommuner ikke har jordbruksareal i drift, er det åtte kommuner som har mer enn 100.000 dekar jordbruksareal i drift (Aurskog-Høland, Østre Toten, Rakkestad, Hå, Nes i Akershus, Levanger, Steinkjer og Ringsaker). Vi har delt inn kommunene i fem grupper etter hvor mye jordbruksareal det er i kommunen. Resultatene er framstilt i tabellen under.

Tabell 5 Søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter størrelsen på dyrka mark i kommunen. Prosent. N(431).

	Mindre enn 10 000 daa	10 000-19 999 Daa	20 000-29 999 daa	30 000-39 999 daa	Mer enn 40 000 daa	Totalt
Ingen søknader	38.3	8.3	9.2	6.7	1.4	16.9
1-4 søknader	45.4	30.6	46.2	53.3	36.1	41.1
5-9 søknader	12.8	40.7	30.8	22.2	29.2	26.2
10-14 søknader	2.1	12.0	7.7	13.3	145.3	8.8
Mer enn 15 søknader	1.4	8.3	6.2	4.4	18.1	7.0
Sum	100.0	99.9	100.1	99.9	100.0	100.0
N	141	108	65	45	72	431

Gamma .425, t-verdi 8.999, $p < .001$ (to-sidig test)

Som det framgår av tabellen, er det en klar sammenheng mellom hvor mange søknader kommunen mottar om fritak fra den lovbestemte boplikten og antall dekar dyrka mark i kommunen. Generelt er det slik at jo mer dyrka mark det er i kommunen, desto flere fritakssøknader mottar kommunen (gamma .425). Men samtidig er det også mange avvik fra dette mønstret. Av de minste landbrukskommunene (mindre enn 10.000 dekar dyrka mark) mottok for eksempel 16,3 prosent av kommunene ti eller flere fritakssøknader i løpet av 2005 og 2006. I tillegg ser vi at i de største landbrukskommunene (mer enn 40.000 dekar dyrka mark) mottok 37,5 prosent av kommunene færre enn fem søknader i 2005/06. Dette viser at størrelsen på det dyrka arealet i kommunen ikke forklarer hele forskjellen mellom kommunene når det gjelder antall søknader om fritak fra boplikt.

Antall dekar dyrka mark og antall landbrukseiendommer i en kommune korrelerer naturlig nok sterkt positivt¹⁰, og som tabellen under viser, finner vi derfor samme sammenheng mellom antall landbruks-eiendommer i kommunen og antall mottatte fritakssøknader som vi fant for antall dekar dyrka mark.

Tabell 6 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter antall landbrukseiendommer i kommunen. Prosent. N(431).

	Mindre enn 250 eiendommer	250- 499 eiendommer	500- 749 eiendommer	Mer enn 750 eiendommer	Totalt
Ingen søknader	37.8	13.6	4.7	5.2	16.9
1-4 søknader	51.4	50.0	24.4	19.0	41.1
5-9 søknader	10.8	27.3	40.7	31.0	26.2
10-14 søknader	.0	6.8	18.6	17.2	8.8
Mer enn 15 søknader	.0	2.3	11.6	27.6	7.0
Sum	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	111	176	86	58	431

Gamma .630, t-verdi 13.688, p<.001 (to-sidig test)

Sammenhengen mellom landbrukets betydning i kommunen og antall mottatte fritakssøknader er sterkere når vi operasjonaliserer betydning som antall landbrukseiendommer (gamma .630). I og med at søknader om fritak gjelder nettopp landbrukseiendommer, er dette ikke overraskende. Ingen av kommunene med mindre enn 250 landbruks-eiendommer mottok mer enn ni søknader om fritak fra boplikten i 2005/06, mens 44,8 prosent av kommunene med mer enn 750 landbruks-eiendommer mottok mer enn ni søknader i samme periode. Selv om sammenhengen er klar, er det likevel slik at antall landbrukseiendommer i kommunen ikke forklarer forskjellene mellom kommunene fullt ut.

Andel av befolkningen bosatt på landbrukseiendommer er også et mål på landbrukets betydning i kommunen. Denne andelen varierer fra 0,1 til 56,8 prosent, og vi har valgt å dele den i fem grupper:

- Under 10 prosent av kommunens innbyggere bosatt på landbrukseiendommer.

¹⁰ Kendalls tau b .527, p<.001 (tosidig test).

- 10,0 – 19,9 prosent av kommunens innbyggere bosatt på landbrukseiendommer.
- 20,0 – 29,9 prosent av kommunens innbyggere bosatt på landbrukseiendommer.
- 30,0 – 39,9 prosent av kommunens innbyggere bosatt på landbrukseiendommer.
- Mer enn 40,0 prosent av kommunens innbyggere bosatt på landbrukseiendommer.

Tabell 7 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter andel av befolkningen bosatt på landbrukseiendommer. Prosent. N(431).

	Under 10 prosent	10.0 – 19.9 prosent	20.0 – 29.9 prosent	30.0 – 39.9 prosent	Mer enn 40 prosent	Total
Ingen søknader	32.0	18.9	10.1	10.4	6.1	16.9
1-4 søknader	44.0	39.6	45.5	35.1	38.8	41.1
5-9 søknader	16.0	26.4	30.3	26.0	38.8	26.2
10-14 søknader	5.0	8.5	6.1	15.6	12.2	8.8
Mer enn 15 søknader	3.0	6.6	8.1	13.0	4.1	7.0
Sum	100.0	100.0	100.1	100.1	100.0	100.0
N	100	106	99	77	49	431

Gamma .281, t-verdi 5.677, $p < .001$ (to-sidig test)

Sammenhengen mellom disse to variablene er også lineært signifikant og viser at hovedmønsteret er at jo større landbrukstetthet det er i kommunen, desto flere søker om fritak fra den lovbestemte boplikten. Men igjen ser vi at landbrukets betydning i kommunen ikke forklarer hele bildet. Blant annet er det 6,1 prosent av kommunene hvor mer enn 40 prosent av innbyggerne er bosatte på landbrukseiendommer som ikke har mottatt en eneste søknad om fritak verken i 2005 eller 2006. I tillegg er det verdt å merke seg at i kommuner med lav landbrukstetthet (mindre enn 10 prosent av befolkningen bosatt på landbrukseiendommer) mottok åtte prosent av kommunene ti eller flere søknader i perioden 2005-06.

Før vi forlater næringsstruktur som forklaringsfaktor, skal vi se på i hvilken grad SSBs kommuneklassifisering slår ut (Statistisk Sentralbyrå 1994). SSB opererer med følgende kommuneklasser:

- Landbrukskommune
- Fiskerikommune
- Både landbruks- og industrikommune
- Flersidig industrikommune
- Ensidig industrikommune
- Mindre sentral, blandet tjenesteytings- og industrikommune
- Sentral, blandet tjenesteytings- og industrikommune
- Mindre sentral tjenesteytingskommune
- Sentral tjenesteytingskommune

SSBs kommuneklassifisering er konstruert etter næringstilknytning, bosettingstetthet og sentralitet og fanger derfor opp flere kjennetegn ved kommunen enn landbruksomfang. Det er heller ingen signifikant korrelasjon mellom SSBs kommuneklassifisering og antall landbruks-eiendommer i kommunen (gamma .088).

Tabell 8 Antall søknader (2005 og 2006) om fritak fra løvbestemt boplikt etter kommunetype. Prosent. N(431).

	Landbrukskommune	Fiskerikommune	Både landbruks- og industrikommune	Flersidig industrikommune	Ensidig industrikommune	Mindre sentral, blandet tjenesteytings- og industrikommune	Sentral, blandet tjenesteytings- og industrikommune	Mindre sentral tjenesteytingskommune	Sentral tjenesteytingskommune	Total
Ingen søknader	9.7	55.2	8.5	10.6	15.8	24.3	3.9	33.3	20.6	16.9
1-4 søknader	45.2	34.5	40.7	31.9	52.6	28.4	50.6	36.7	55.9	41.1
5-9 søknader	29.0	3.4	30.5	31.9	26.3	28.4	28.6	20.0	20.6	26.2
10-14 søknader	9.7	6.9	13.6	17.0	5.3	5.4	10.4	3.3	.0	8.8
Mer enn 15 søknader	6.5	.0	6.8	8.5	.0	13.5	6.5	6.7	2.9	7.0
Sum	100.1	100.0	100.1	99.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	62	29	59	47	19	74	77	30	34	431

Pearson χ^2 82.166, 32 df, p<.001

Som vi ser av denne tabellen, er det til dels betydelige forskjeller mellom de ulike kommunetyperne når det gjelder antall fritakssøknader i årene 2005/06, men det er verdt å merke seg at det ikke er noe klart og entydig mønster. Vi kan betrakte SSBs kommuneklassifisering som en variabel på ordinalnivå – fra primær, via sekundær- til tertiærnæringer og fra rurale til urbane kommuner. Det kan derfor forsvares å beregne et

korrelasjonsmål som gamma på denne sammenhengen. I tabell 8 er gamma på -.043 (t-verdien -.918, $p=.358$), og det viser nettopp det vi ser av å tolke tabellen – det er ikke noe klart mønster mellom kommunegruppene og hvor mange søknader de mottar om fritak fra den lovbestemte boplikten. For eksempel har 16,2 prosent av landbrukskommunene mottatt minst ti fritakssøknader i 2005/06, og det er tilnærmet samme andel (16,9 %) som sentralt beliggende kommuner med blandet industri- og tjenesteytende næringer.

4.2 Befolkning og befolkningsutvikling

Utviklingen i kommunenes folketall kan ha betydning for antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten. Som det framgår av tabellen under, øker antall søknader med kommunestørrelse målt i antall innbyggere.

Tabell 9 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter folketallet i kommunen. Prosent. N(431).

	Under 2500 innb.	2500- 4999 innb.	5000- 9999 innb.	10 000- 19 999 innb.	Over 20 000 innb.	Total
Ingen søknader	26.4	13.0	16.5	8.9	10.6	16.9
1-4 søknader	45.7	41.7	34.1	33.9	48.9	41.1
5-9 søknader	21.7	27.8	25.3	33.9	27.7	26.2
10-14 søknader	6.2	7.4	11.0	16.1	6.4	8.8
Mer enn 15 søknader	0.0	10.2	13.2	7.1	6.4	7.0
Sum	100.0	100.1	100.1	99.9	100.0	100.0
N	129	108	91	56	47	431

Gamma .214, t-verdi 4.381, $p<.001$ (to-sidig test)

Vi har videre laget en indeks for befolkningsutviklingen i kommunene de siste fem årene,¹¹ og variabelen er delt inn i følgende seks grupper:

- Befolkningsnedgang på mer enn 5 prosent (17,6 prosent av kommunene)
- Befolkningsnedgang på 1,0 – 4,9 prosent (29,9 prosent av kommunene)

¹¹ Befolkningsutvikling fra og med 1. januar 2001 til og med 31. desember 2006. Tall fra Statistisk Sentralbyrå.

- Befolkningsnedgang på 0,1 – 0,9 prosent (7,7 prosent av kommunene)
- Befolkningsvekst på 0 – 0,9 prosent (8,6 prosent av kommunene)
- Befolkningsvekst på 1,0 – 4,9 prosent (22,5 prosent av kommunene)
- Befolkningsvekst på mer enn 5 prosent (13,7 prosent av kommunene)

Tabell 10 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter utvikling i folketallet i kommunen siste fem år. Prosent. N(431).

	Nedgang mer enn 5 prosent	Nedgang 1.0-4.9 prosent	Nedgang 0.1-0.9 prosent	Vekst 0-0.9 prosent	Vekst 1.0-4.9 prosent	Vekst mer enn 5 prosent	Total
Ingen søknader	32.2	14.7	12.1	13.5	13.4	10.2	16.9
1-4 søknader	36.8	36.4	27.3	37.8	44.3	61.0	41.1
5-9 søknader	18.4	28.7	36.4	29.7	26.8	22.0	26.2
10-14 søknader	3.9	10.1	18.2	13.5	9.3	3.4	8.8
Mer enn 15 søknader	6.6	10.1	6.1	5.4	6.2	3.4	7.0
Sum	99.9	100.0	100.1	99.9	100.0	100.0	100.0
N	76	129	33	37	97	59	431

Gamma .048, t-verdi .935, p=.350 (to-sidig test)

Det er ikke et signifikant lineært mønster i tabellen, og det synes derfor ikke å være noe som indikerer at kommuner med en negativ befolkningsutvikling mottar flere søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten enn de kommunene som har hatt en befolkningsvekst de siste fem årene. I den grad det finnes en tendens i materialet, er det at det er kommuner som opplever en positiv befolkningsutvikling som får flere søknader enn de kommunene som har en negativ befolkningsutvikling. Dette kommer vi nærmere tilbake til i den multivariate analysen.

Andelen av landbrukseiendommene i kommunen som er bebodd, kan også ha betydning for antall søknader om fritak fra boplikten, i og med at denne variabelen kan være et mål for hvor attraktive landbruks-eiendommene i kommunen er som bosted.

Tabell 11 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter andel av landbrukseiendommene i kommunen som er bebodd. Prosent. N(431).

	Under 50 prosent	50.0-59.9 prosent	60.0-69.9 prosent	70.0-79.9 prosent	Over 80 prosent	Total
Ingen søknader	46.0	24.7	11.9	7.0	2.5	16.9
1-4 søknader	30.2	25.9	38.1	50.4	67.5	41.1
5-9 søknader	17.5	25.9	31.4	26.4	25.0	26.2
10-14 søknader	3.2	11.1	9.3	11.6	2.5	8.8
Mer enn 15 søknader	3.2	12.3	9.3	4.7	2.5	7.0
Sum	99.9	100.0	100.1	99.9	100.0	100.0
N	63	81	118	129	40	431

Gamma .137, t-verdi 2.580, p=.010 (to-sidig test)

Sammenhengen mellom andelen av landbrukseiendommene som er bebodd og antall fritakssøknader er signifikant og viser at antallet søknader øker med andel bebodde landbrukseiendommer.

4.3 Sentralitet og arbeidsmarked

En korrelasjonsanalyse viser at desto lengre nord vi kommer i landet, desto færre søknader mottar kommunen om fritak fra boplikten¹². Kommunens geografiske beliggenhet i forhold til dimensjonen rural-urban kan også ha betydning for hvor mange søknader de mottar om fritak fra den lovbestemte boplikten. Vi har valgt å benytte Almås og Elden (1997) sin ruralindeks som er sammensatt av fire faktorer:

- Befolkningstetthet
- Sentralitet
- Andel sysselsatte i primærnæringene
- Andel selvstendig næringsdrivende

Denne dimensjonen går fra 0 (rural) til 3 (urban), og samtlige av landets kommuner er klassifisert etter denne indeksen. Vi har brukt denne til å sammenligne forholdet bygd-by når det gjelder antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt.

¹² Pearson r -.176, p<.001 (to-sidig test)

Tabell 12 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter dimensjonen rural-urban. Prosent. N(431).

	Rural	Semi-rural	Semi-urban	Urban	Total
Ingen søknader	15.5	23.2	13.6	15.7	16.9
1-4 søknader	44.0	31.3	37.0	50.6	41.1
5-9 søknader	26.2	22.2	34.6	22.9	26.2
10-14 søknader	8.3	12.1	7.4	7.2	8.8
Mer enn 15 søknader	6.0	11.1	7.4	3.6	7.0
Sum	100.0	99.9	100.0	100.0	100.0
N	168	99	81	83	431

Gamma -.015. t-verdi -.291. p=.771 (to-sidig test)

Som tabellen viser er det ingen signifikant sammenheng mellom dimensjonen urban-rural og antall søknader om fritak fra boplikten, selv om tendensen er at de mest ruralt beliggende kommunene mottar flere søknader enn de mer urbant beliggende kommunene.

Vi har også lagt inn to variabler som måler kommunens geografiske beliggenhet – antall kilometer nordlig beliggenhet og om det er en innlands- eller kystkommune. En korrelasjonsanalyse viser at korrelasjonen (pearsons) er på -.176 (p<.001) mellom antall fritakssøknader og hvor langt nord kommunen ligger. Altså, desto lenger nord, jo færre søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten mottar kommunene.

Tabell 13 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter om kommunen ligger ved kysten eller i innlandet. Prosent. N(431).

	Kystkommune	Innlandskommune	Total
Ingen søknader	22.1	7.3	16.9
1-4 søknader	42.9	37.7	41.1
5-9 søknader	22.9	32.5	26.2
10-14 søknader	6.8	12.6	8.8
Mer enn 15 søknader	5.4	9.9	7.0
Sum	100.1	100.0	100.0
N	280	151	431

Pearson χ^2 23.544, 4 df, p<.001

Innlandskommunene mottar signifikant flere søknader enn kystkommunene, og dette kan blant annet ha sammenheng med forskjeller i næringsstruktur (fisk versus landbruk, jfr. tabell 8).

Arbeidsmarkedet kan også være en faktor som kan være med å forklare forskjeller i antall bopliktsøknader mellom kommunene. Vi vil måle dette ved bruk av to ulike mål for arbeidsmarkedet – arbeidsledighet og andel av den voksne befolkning med universitets- eller høyskoleutdanning.

I dag er det praktisk talt ikke arbeidsledighet i Norge, men det er likevel en relativt stor forskjell mellom kommunene. Vi har brukt tall for registrert arbeidsledighet per 1. januar 2006, og disse tallene viser at arbeidsledigheten da varierte fra 0 til 9,1 prosent¹³, og vi har delt kommunene inn i fem grupper.

Tabell 14 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter registrert arbeidsledighet. Prosent. N(431).

	Under 1.4 prosent	1.5- 1.9 prosent	2.0- 2.4 prosent	2.5- 3.4 prosent	Mer enn 3.5 prosent	Total
Ingen søknader	17.8	5.0	11.2	14.8	51.9	16.9
1-4 søknader	41.6	44.6	41.6	46.6	23.1	41.1
5-9 søknader	29.7	31.7	29.2	22.7	9.6	26.2
10-14 søknader	5.9	13.9	11.2	8.0	1.9	8.8
Mer enn 15 søknader	5.0	5.0	6.7	8.0	13.5	7.0
Sum	100.0	100.1	100.0	100.0	100.1	100.0
N	101	101	89	88	52	431

Gamma -.119, t-verdi -2.064, p=.039 (to-sidig test)

Det er en signifikant sammenheng mellom arbeidsledighet og antall søknader om fritak fra boplikten, men den er negativ. Det vil si at antall fritakssøknader øker med redusert arbeidsledighet.

Andelen av befolkningen med utdanning på universitets- eller høyskolenivå er ment som en karakteristikk på arbeidsmarkedet i kommunen. Desto høyere andel av befolkningen med universitets- eller

¹³ De siste årene har arbeidsledigheten i Norge gradvis blitt redusert, og det å benytte tallene fra 1. januar 2006 er ikke de samme som de ville ha vært om vi hadde valgt en annen måned innenfor tidsrommet 2005-06. Dette vil i imidlertid ikke påvirke analysen i noen merkbar grad i og med at vi her er ute etter forholdet mellom kommunene og ikke den absolutte arbeidsledigheten i kommunen. Det er naturlig nok sterk korrelasjon mellom arbeidsledigheten fra måned til måned, og korrelasjonen mellom arbeidsledigheten i de enkelte kommuner 1. januar 2006 og 1. januar 2005 var på .834 (p<.001), og på .864 (p<.001) mellom 1. januar 2006 og 1. januar 2007.

høyskoleutdanning, jo mer tilpasset denne gruppen må man anta at arbeidsmarkedet i kommunen er.

Tabell 15 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter andel av den voksne befolkning med utdanning på universitet eller høyskole. Prosent. N(431).

	Under					Total
	15 prosent	15-17,4 prosent	17,5-19,9 prosent	20,0-24,9 prosent	Mer enn 25 prosent	
Ingen søknader	25.2	11.4	13.6	12.0	17.1	16.9
1-4 søknader	37.4	39.8	36.4	48.0	53.7	41.1
5-9 søknader	18.7	34.1	28.4	30.7	22.0	26.2
10-14 søknader	10.1	9.1	11.4	8.0	0.0	8.8
Mer enn 15 søknader	8.6	5.7	10.2	1.3	7.3	7.0
Sum	100.0	100.1	100.0	100.0	100.1	100.0
N	139	88	88	75	41	431

Gamma .016, t-verdi .304, p=.761 (to-sidig test)

Som det framgår av tabellen, er det ingen sammenheng mellom andelen innbyggere med universitets-/høyskoleutdanning og antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten.

4.4 Attraktivitet som fritidskommune

I tillegg til kjennetegn ved kommunens næringsstruktur og befolkningsutvikling er det interessant å se på i hvilken grad kommuner med mye hytter og høy attraktivitet som fritidskommune har betydning for antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten i landbruket. Kommunens "fritidsattraktivitet" har vi søkt målt ved antall hytter i kommunen (i den bivariate analysen målt som antall innbyggere per hytte) og antall kilometer kystlinje i kommunen.

I 2006 var det totalt 379.169 fritidsboliger i Norge. Det vil si at det var 12,3 nordmenn per fritidsbolig. Bryter vi ned disse tallene på kommunenivå, finner vi at det er stor forskjell mellom kommunene – fra 0,4 til 896,1 innbyggere per fritidshus i kommunen. I 60 prosent av de norske kommunene er det mindre enn 10 innbyggere per fritidsbolig (d.v.s. høy tetthet av fritidsboliger). Vi har valgt å bruke innbyggere per fritidsbolig som mål på fritidsboligtetthet i kommunen, og indeksen er gitt følgende fem verdier:

- Mindre enn 5 innbyggere per fritidsbolig (32,3 prosent av kommunene)
- 5,0 – 9,9 innbyggere per fritidsbolig (27,6 prosent av kommunene)
- 10,0 – 19,9 innbyggere per fritidsbolig (19,7 prosent av kommunene)
- 20,0 – 49,9 innbyggere per fritidsbolig (10,7 prosent av kommunene)
- Mer enn 50 innbyggere per fritidsbolig (9,7 prosent av kommunene)

Tabell 16 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter fritidsboligtetthet i kommunen. Prosent. N(431).

	Mindre enn 5 innb. per fritidsbolig	5.0-9.9 innb. per fritidsbolig	10.0-19.9 innb. per fritidsbolig	20.0-49.9 innb. per fritidsbolig	Mer enn 50.0 innb. per fritidsbolig	Total
Ingen søknader	12.9	16.0	20.0	13.0	31.0	16.9
1-4 søknader	38.8	45.4	34.1	43.5	47.6	41.1
5-9 søknader	31.7	22.7	27.1	28.3	14.3	26.2
10-14 søknader	10.8	5.9	11.8	8.7	4.8	8.8
Mer enn 15 søknader	5.8	10.1	7.1	6.5	2.4	7.0
Sum	100.0	100.1	100.1	100.0	100.1	100.0
N	139	119	85	46	42	431

Gamma -.120. t-verdi -2.287. p=.022 (to-sidig test)

Som vi ser, er det en signifikant sammenheng mellom fritidsboligtetthet og antall søknader en kommune mottar om fritak fra landbruksboplikten. Desto høyere fritidsboligtetthet det er i kommunen, desto flere fritaks-søknader mottar kommunen.

Som vist i tabell 13 mottar innlandskommuner flere søknader enn kystkommuner, men av tabell 17 ser vi at det er en tendens til at kystkommuner med lang kystlinje mottar flere søknader enn de kommunene som har kort kystlinje.

Tabell 17 Antall søknader per kommune (2005 og 2006) om fritak fra lovbestemt boplikt etter lengde på kystlinje. Prosent. N(431).

	Ingen kystlinje	1-99 km kystlinje	100-249 km kystlinje	Mer enn 250 km kystlinje	Total
Ingen søknader	7.3	16.9	22.5	26.5	16.9
1-4 søknader	37.7	55.1	43.8	31.4	41.1
5-9 søknader	32.5	19.1	23.6	25.5	26.2
10-14 søknader	12.6	5.6	4.5	9.8	8.8
Mer enn 15 søknader	9.9	3.4	5.6	6.9	7.0
Sum	100.0	100.1	100.1	100.0	100.0
N	151	89	89	102	431

Gamma -.204, t-verdi -3.600, p<.001 (to-sidig test)

4.5 Politiske partier i kommunestyret

Vi har avslutningsvis inkludert politikk som en variabel i modellen. Dette har vi gjort ved å lage variabler for hvor stor andel av kommunestyre-representantene som kommer fra de ulike partiene. Dette vil selvsagt også være et mål på oppslutningen om de enkelte partiene blant befolkningen i kommunen. Resultatene er gjengitt i tabellen på neste side.

Tabell 18 Gjennomsnittsverdier for andel kommunestyrerepresentanter fra hvert enkelt parti. Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt, 2005 og 2006.

		Andel Høyre	Andel Frp	Andel Ap	Andel SV	Andel SP	Andel KrF	Andel Venstre	Andel RV, NKP, Miljøp.
Ingen søknader	Gj.snitt	14.22	9.70	32.57	10.31	11.33	4.80	2.72	0.60
	St.avvik	12.61	9.35	15.36	10.20	13.04	7.05	4.44	1.78
1-4 søknader	Gj.snitt	13.33	10.99	28.00	8.00	17.60	6.52	4.33	0.37
	St.avvik	9.52	9.76	12.04	6.04	14.11	6.99	6.59	1.62
5-9 søknader	Gj.snitt	12.81	12.52	27.52	8.92	16.42	9.28	4.49	0.33
	St.avvik	8.14	8.95	10.41	7.22	12.33	7.88	5.37	1.18
10-14 søknader	Gj.snitt	10.41	11.04	29.62	8.97	19.45	8.90	2.82	0.63
	St.avvik	6.85	8.03	11.56	5.12	15.10	7.89	3.23	1.98
Mer enn 15 søknader	Gj.snitt	11.31	12.79	34.49	8.85	15.17	7.41	3.51	0.53
	St.avvik	7.03	7.21	12.12	3.75	9.62	6.49	4.37	1.84
Total	Gj.snitt	12.95	11.30	29.24	8.77	16.22	7.23	3.91	0.43
	St.avvik	9.46	9.20	12.40	7.05	13.46	7.43	5.59	1.60
P-verdi (lineær sammenheng innen hver gruppe)		.036	.076	.820	.640	.079	.001	.787	.985

For både Høyre og Kristelig Folkeparti er det en signifikant sammenheng mellom antall søknader og andel kommunestyrerepresentanter fra hvert

av de to partiene, men med motsatt fortegn. Hvor det er mange Høyre-representanter i kommunestyret er det få søknader, mens hvor KrF er sterkt representert, er det mange søknader. Det er også en sterk, men ikke signifikant sammenheng for Senterpartiet og Fremskrittspartiet. Antall søknader øker med økt representasjon fra disse partiene i kommunestyret. Dette betyr at der det skjer en politisk polemisering rundt ”bygdeverdiene”, øker tallet på søknader. For de andre partiene er det ubetydelige sammenhenger. Dette kommer vi nærmere tilbake til i de multivariate analysene.

5. Lovbestemt boplikt – multivariat analyse

Det er flere spuriøse (tilsynelatende) sammenhenger mellom de variablene som vi har valgt i analysen. For eksempel vil det være slik at Senterpartiet har større oppslutning i distriktskommuner, og spesielt i landbrukskommuner, mens Høyre i større grad har oppslutning i sentrale kommuner. Arbeidsmarkedet vil variere med kommunens beliggenhet, og andelen med høyere utdanning er større i de store sentrums-kommunene enn i distriktene. I og med at vi har en rekke slike spuriøse sammenhenger, er det viktig å kontrollere variablene opp mot hverandre samtidig. Den enkleste måten å gjøre det på, er å foreta en regresjons-analyse.

I tabellen under har vi kjørt en regresjonsanalyse på de variablene som er presentert i den bivariate analysen i kapittel 4. Andel kommune-styrerepresentanter fra de politiske partiene er utelatt i denne modellen, men vi vil komme nærmere tilbake til denne variabelen senere.

Tabell 19 Ulike faktorerers betydning for antall søknader mottatt 2005 og 2006 om fritak fra lovbestemt boplikt. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	26.466	7.030		3.765	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.555	11.886	.000
Andel bosatt på landbrukseiendommer	.077	.034	.185	2.244	.025
Andel landbrukseiendommer med bosetting	-.086	.025	-.209	-3.466	.001
Folketall i kommunen	-1.04E-005	.000	-.059	-1.255	.210
Befolkningsendring siste fem år	-.094	.074	-.083	-1.266	.206
Antall fritidsbygninger	-9.31E-005	.000	-.014	-.313	.755
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.021	.432	.666
Arbeidsledighet	.359	.255	.076	1.409	.160
Andel med universitets-/høyskoleutdanning	.078	.059	.073	1.336	.182
Ruralitet	.086	.141	.057	.614	.540
Geografisk beliggenhet, sør-nord	-3.77E-006	.000	-.258	-4.240	.000
Geografisk beliggenhet, kyst (1), Innland (2)	.881	.582	.074	1.514	.131

R²=.349

Modellen gir en forklart varians (R²) på .349, som betyr at de uavhengige variablene i modellen forklarer 34.9 prosent av forskjellene mellom kommunene når det gjelder hvor mange søknader de mottok om fritak fra den lovbestemte boplikten i 2005 og 2006. Dette er en relativ høy forklart

varians. Til tross for dette er det få signifikante variabler i modellen. Etter å ha kontrollert for de andre uavhengige variablene i modellen, slår fire av variablene signifikant ut:

- Antall landbrukseiendommer i kommunen
- Andel bosatt på landbrukseiendommer av kommunens innbyggere
- Andel av landbrukseiendommene i kommunen som er bosatt
- Geografisk beliggenhet sør-nord

Alle disse variablene var også signifikante i den bivariante analysen, og det klareste resultatet av analysen er at *landbruksvariablene har størst effekt*. Hvor dominerende landbruket er i kommunen er det som først og fremst betyr noe for antallet søknader om fritak. Dette er i og for seg ikke overraskende.

I tillegg ser vi at hvor langt nord kommunen ligger slår signifikant ut, selv om vi altså har kontrollert for blant annet befolkningsutvikling. Desto lengre nord i landet kommunen ligger, desto færre søknader om fritak fra boplikten mottar kommunen.

I hvilken grad kommunen har hatt problemer med fraflytting de siste fem årene slår ikke signifikant ut i modellen (p-verdi .206), men det er likevel verdt å merke seg at sammenhengen er negativ. Det vil altså si at i den grad vi kan si at det er en tendens i materialet, så er den motsatt av hva vi skulle ha forventet. Antallet søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten tenderer å gå ned jo sterkere fraflyttingen er i kommunen. Det er altså ingen grunn til å konkludere med at antall søknader i fraflyttingskommuner er større enn i kommuner med vekst i folketallet. Vi ser også at det er en negativ sammenheng mellom andel av landbrukseiendommene som er bosatt og antall søknader om fritak fra boplikten. Denne sammenhengen er signifikant (p-verdi .001), og viser at desto lavere andel av landbrukseiendommene i kommunen som er bosatt, desto flere søknader mottar de om fritak fra boplikten¹⁴. Dette resultatet støtter opp under tendensen i retning av at antall søknader om fritak fra

---

¹⁴ Denne sammenhengen var positiv bivariat. Dette skyldes det faktum at det er mange variabler i modellen som virker på hverandre og gir indirekte og spuriøse sammenhenger i den bivariante analysen.

boplikten i større grad er aktuelt i kommuner som allerede sliter med fraflytting, og hvor det er mange ubebodde landbrukseiendommer.

Når det gjelder de to variablene som måler forhold ved arbeidsmarkedet – arbeidsledighet og andel med høyere utdanning – slår ingen av disse signifikant ut. Det er verdt å merke seg at materialet viser at det er en positiv sammenheng mellom arbeidsledighet og antall søknader; desto høyere arbeidsledighet det er i kommunen desto flere søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten mottok kommunen i 2005/06. Når det gjelder kommunens attraktivitet som fritidskommune er det ikke noe i materialet som tyder på at det har betydning for antall søknader en kommune mottar om fritak fra den lovbestemte boplikten.

I neste avsnitt vil vi se nærmere på hvilken betydning politisk orientering i kommunen har for antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten.

5.1 Politikk

Som vist i tabell 18 var det kun andel som stemte på Høyre og KrF som slo signifikant ut. Det vil si at sannsynligheten for at en kommune vil motta mange søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten øker med andel KrF-representanter og minker med andel Høyre-representanter i kommunestyret. I tillegg var p-verdien lav for Frp (.076) og Sp (.079). For Frp er retningen på sammenhengen den samme som for KrF, mens den er motsatt for Sp: desto større andel Sp-representanter i kommunestyret, desto færre søknader om fritak fra boplikten. I og med at det er grunn til å tro at det er mange spuriøse sammenhenger som ligger bak disse bivariate sammenhengene, har vi laget regresjonsmodeller for hvert av partiene. Samtlige av regresjonsmodellene er gjengitt i vedlegg 1.

Regresjonsanalysene viser at kun Frp (p-verdi .031) slår signifikant ut når vi kontrollerer for de andre uavhengige variablene. Sammenhengen er positiv og viser at antall søknader øker med økt andel Frp-representanter i kommunestyret. P-verdien for KrF er lav (.094), og også her er sammenhengen positiv. For de andre partiene er p-verdien høyere,

og det er derfor ikke grunnlag for å trekke noen generelle slutninger for disse partiene.

Som nevnt tidligere kan søknader om fritak fra boplikten enten gis som varig eller som tidsavgrenset fritak. I 2005 og 2006 ble nær 40 prosent av alle fritakssøknader innvilget med varig fritak, mens drøyt 50 prosent ble innvilget med tidsbegrenset fritak (se tabell 1). Det er rimelig å tenke seg at det er forskjeller i vurderingen som ligger bak både søknader om og behandling av fritak fra boplikten, avhengig av om det gjelder varig eller tidsavgrenset fritak (Statens landbruksforvaltning 2006a). Vi har gjort en regresjonsanalyse for søknader innvilget i 2005 og 2006 med henholdsvis vedtak om tidsavgrenset og varig fritak fra den lovbestemte boplikten.

5.2 Innvilgning av søknader om tidsavgrenset fritak

Totalt for 2005 og 2006 inneholder datamaterialet 1210 søknader som er innvilget med tidsbegrenset fritak fra den lovbestemte boplikten.

Tabell 20 Andel kommuner etter antall innvilgninger av tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. 2005 (n=431) og 2006 (n=431). Prosent.

Antall søknader	2005	2006	2005 og 2006
0	42.7	47.8	29.2
1	23.9	22.5	17.9
2	13.9	11.1	14.8
3	7.4	7.7	9.0
4	3.9	4.4	8.1
5	3.7	2.3	5.3
6	1.2	1.4	4.9
7	0.7	1.2	2.3
8	0.5	0.7	1.9
9	0.5	0.5	1.9
10		0.2	0.7
11	0.2		1.2
12	0.2	0.2	0.2
13	0.2		0.2
14	0.2		0.9
15			
16			0.2
17	0.5		
--			
20	0.2		0.5
--			
24			0.2
--			
27			0.2
28			0.2
Sum	100.0	100.0	100.0

Denne avhengige variabelen er brukt i en regresjonsmodell med de samme uavhengige variablene som er brukt tidligere. Resultatene er framstilt i tabellen på neste side.

Tabell 21 Ulike faktorerers betydning for antall søknader innvilget i 2005 og 2006 om tidsbegrenset fritak fra lovbestemt boplikt. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	15.140	4.664		3.246	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	.493	10.459	.000
Andel bosatt på landbrukseiendommer	.032	.023	.117	1.408	.160
Andel landbrukseiendommer med bosetting	-.019	.017	-.070	-1.146	.253
Folketall i kommunen	-4.62E-006	.000	-.040	-.839	.402
Befolkningsendring siste fem år	-.043	.049	-.059	-.884	.377
Antall fritidsbygninger	8.51E-005	.000	.020	.431	.667
Kystlinje i kilometer	-.001	.001	-.048	-.971	.332
Arbeidsledighet	.239	.169	.077	1.411	.159
Andel med universitets-/høyskoleutdanning	-.012	.039	-.018	-.318	.751
Ruralitet	.061	.093	.061	.652	.515
Geografisk beliggenhet, sør-nord	-2.32E-006	.000	-.242	-3.941	.000
Geografisk beliggenhet, kyst (1), innland (2)	.668	.386	.086	1.731	.084

R²=,336

Kun to av de tolv uavhengige variablene i modellen slår signifikant ut; antall landbrukseiendommer og hvor langt nord i landet kommunen ligger. Som t-verdien viser er betydningen av hvor mange landbruks-eiendommer det er i kommunen av størst betydning (t-verdi 10.459), altså, desto flere landbrukseiendommer det er i kommunen desto flere søknader innvilges med tidsavgrenset fritak fra den lovbestemte boplikten. Sammenhengen for geografisk beliggenhet er den samme som i tabell 19, antall innvilgede søknader reduseres desto lengre nord i landet kommunen ligger.

Den forklarte variansen er relativt høy – 33,6 prosent av forskjellene mellom kommunene forklares av de tolv variablene som inngår i modellen. Men til tross for dette er det altså bare to signifikante sammenhenger, og det er ingen indikasjon på at verken attraktivitet som fritidskommune, arbeidsmarked eller fraflyttingsproblematikk har betydning.

Vi har også her sett nærmere på hvilken betydning andelen kommunestyrerepresentanter fra de ulike partiene har på antall innvilgede søknader. Resultatene fra hver enkelt regresjonsmodell er framstilt i vedlegg 2.

Ingen av partiene slår signifikant ut i regresjonen, og p-verdiene viser at det ikke er grunnlag for å trekke noen konklusjoner om påvirkningen av andel kommunestyrerepresentanter på innvilgning av tids-

begrenset fritak fra den lovbestemte boplikten. Det synes snarere å være grunn til å konkludere med at det enkelte partis styrke i kommunestyret i liten grad påvirker antall innvilgninger av tidsavgrenset fritak fra boplikten. Men det er samtidig verdt å merke seg at de forskjeller som finnes mellom partiene går i samme retning som vist over for det totale antallet søknader.

5.3 Innvilgning av søknader om varig fritak

Totalt for 2005 og 2006 inneholder datamaterialet 819 søknader som er innvilget med varig fritak fra den lovbestemte boplikten.

Tabell 22 Andel kommuner etter totalt antall søknader om varig fritak fra lovbestemt boplikt. 2005 (n=431) og 2006 (n=431). Prosent.

Antall søknader	2005	2006	2005 og 2006
0	58.5	59.4	42.5
1	18.6	20.9	18.8
2	10.7	10.0	12.8
3	4.4	3.9	9.0
4	3.2	1.2	5.6
5	1.6	1.6	3.2
6	1.2	0.9	2.6
7	0.5	0.2	0.9
8	0.7	0.2	0.5
9		0.2	0.9
10	0.5	0.5	0.2
11	0.2	0.2	0.7
12		0.2	0.5
13		0.2	0.5
14		0.2	0.5
15			0.2
--			
19			0.2
--			
22			0.5
Sum	100.0	100.0	100.0

Mens 29,2 prosent av kommunene ikke hadde innvilget en eneste søknad om tidsavgrenset fritak fra boplikten verken i 2005 eller 2006 (se tabell 19), er denne andelen hele 42,5 prosent for søknader om varig fritak fra boplikten. Vi har satt denne variabelen inn som avhengig variabel i en regresjonsmodell.

Tabell 23 Ulike faktorerers betydning for antall søknader innvilget i 2005 og 2006 med varig fritak lovbestemt boplikt. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	8.409	4.181		2.011	.045
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.399	7.639	.000
Andel bosatt på landbrukseiendommer	.044	.020	.200	2.170	.031
Andel landbrukseiendommer med bosetting	-.065	.015	-.294	-4.349	.000
Folketall i kommunen	-5.16E-006	.000	-.055	-1.047	.296
Befolkningsendring siste fem år	-.046	.044	-.077	-1.045	.297
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.079	-1.531	.126
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.118	2.137	.033
Andel arbeidsledighet	.054	.152	.021	.354	.724
Andel med universitet-/høyskoleutdanning	.093	.035	.164	2.682	.008
Ruralitet	.070	.084	.087	.839	.402
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-1.07E-006	.000	-.138	-2.031	.043
Geografisk beliggenhet, kyst (1), innland (2)	.133	.346	.021	.385	.701

$R^2 = .184$

Det første som er verdt å merke seg er at forklart varians (R^2) er lavere enn for de to andre avhengige variablene (tabell 19 og 21). Variablene i modellen forklarer 18,4 prosent av variasjonen mellom kommunene, og det viser at de variablene som inngår i modellen i mindre grad er egnet til å forklare forskjeller mellom kommunene i antall innvilgninger av varig fritak. Samtidig er det vanskelig å tenke seg hvilke andre variabler vi kunne ha inkludert i modellen. Hvis dette er riktig (at vi har med de mest relevante forklaringsvariablene), kan det tolkes som om at det *i liten grad er noen systematiske forskjeller mellom kommunene når det gjelder antall innvilgede søknader om varig fritak fra boplikten*. Dette er i seg selv interessant og vil bli fulgt opp i senere analyser i prosjektet.

Til tross for lav forklart varians finner vi signifikante forskjeller mellom kommunene som utfyller bildet av kommunenes praktisering av boplikten. For det første virker landbrukets betydning i kommunen inn, i likhet med hva det gjør for søknader om tidsavgrenset fritak fra boplikten. Selv om vi kontrollerer for andre variabler, øker antall innvilgede søknader om varig fritak fra boplikten med antall landbrukseiendommer og økt andel av kommunens befolkning bosatt på landbrukseiendommer.

På samme måte som for vedtak om tidsavgrenset fritak finner vi ikke at det er noen sammenheng mellom kommunestørrelse eller befolkningsutvikling i kommunen og antall varige fritak. Det er imidler-

tid også her slik at hvor stor andel av landbrukseiendommene som er bebodd, har signifikant betydning. Sammenhengen er negativ, og viser at sannsynligheten for at det innvilges søknader om varig fritak fra boplikten øker med økt andel ubebodde landbrukseiendommer i kommunen. Dette gjelder altså uavhengig av om kommunen generelt har et fraflyttingsproblem eller ikke, og kan derfor være en indikasjon på at det i enkelte kommuner har dannet seg et mønster der de over år har hatt en mer liberal praksis når det gjelder boplikten. For å konkludere på dette punktet, er det imidlertid behov for nærmere analyser bygd på data fra flere år tilbake.

Igjen ser vi at kommunens geografiske beliggenhet er signifikant – antall innvilgede søknader om varig fritak reduseres desto lenger nord i landet kommunen ligger.

Kommuner med lang kystlinje har større tilbøyelighet til å innvilge varig fritak, og dette uavhengig av om det er mange fritidsbygninger i kommunen eller ikke. Det er vanskelig å dra noen entydig konklusjon ut av dette, men det kan være en indikasjon på at kommunens attraktivitet som fritidskommune har noe betydning for hvor mange søknader som innfris om varig fritak fra boplikten.

Arbeidsledighet har ingen signifikant betydning for antall innvilgede søknader om varig fritak fra den lovbestemte boplikten. Den andre variabelen som er ment å måle aspekter ved arbeidsmarkedet i kommunen, andel over 16 år med høyere utdanning, slår derimot signifikant ut. Det som er verdt og merke seg her er at retningen på sammenhengen er motsatt av hva man skulle ha forventet – antall innvilgede søknader om varig fritak fra boplikten øker desto større del av kommunens innbyggere som har høyere utdanning. Man skal være forsiktig med å komme med bombastiske konklusjoner ut fra denne analysen, men det ser altså ikke ut til at mulighetene på arbeidsmarkedet har stor betydning for innvilgelse av søknader om fritak fra boplikten. Muligheten til alternativ bruk av eiendommen og dens bygninger (fritidsbruk) synes å ha større betydning.

I vedlegg 3 er sammenhengen for hvert av de politiske partiene gjengitt i tabeller. Kun for Frp er det en signifikant sammenheng (t-verdi 2.963, p-verdi .003). Det vil si at selv om vi kontrollerer for de andre variablene, er det likevel slik at antallet søknader innvilget med varig fri-tak fra den lovbestemte boplikten er større i kommuner med en høy andel Frp-representanter. Sammenhengen for KrF sin del er også sterk (t-verdi 1.418, p-verdi .154), og sammenhengen går i samme retning som for Frp.

6. Boplikt ved konsesjon

Vi vil nå gå over til å analysere forskjeller mellom kommunene når det gjelder konsesjonssøknader – nærmere bestemt innvilgelse av søknader uten vilkår, innvilgede søknader med personlig boplikt og med upersonlig boplikt. I tabellen under er det gitt en frekvensoversikt over antall søknader mottatt blant kommunene i årene 2005 og 2006 og utfall av disse.

I datamaterialet for 2005 og 2006 er det til sammen 1792 saker hvor det er innvilget konsesjon uten vilkår, 1399 saker der konsesjonen er innvilget med personlig boplikt og 125 saker innvilget med upersonlig boplikt. Det er med andre ord snakk om et betydelig større antall saker enn for den lovbestemte boplikten. Det gir oss større muligheter til å lage avhengige variabler som mer direkte kan analysere praksisen av boplikten på kommunenivå. Vi har valgt å lage en variabel som måler hvor stor *andel av søknadene om konsesjon som ble innvilget med boplikt* (personlig og upersonlig boplikt) samlet for 2005 og 2006. Denne variabelen vil altså måle hvordan kommunene praktiserer konsesjonsloven når det gjelder boplikt og gi oss et bedre grunnlag for å si noe mer generelt om kommunenes praksis på dette området.

Tabell 24 Andel kommuner etter totalt antall innvilgede søknader uten vilkår og med vilkår om personlig boplikt og vilkår om upersonlig boplikt. 2005 (n=431) og 2006 (n=431). Antall og prosent.

Antall søknader	Innvilget uten vilkår		Innvilget med vilkår om personlig boplikt		Innvilget med vilkår om upersonlig boplikt	
	Frekvens	Prosent	Frekvens	Prosent	Frekvens	Prosent
0	115	26.9	125	29.2	362	84.6
1	64	15.0	69	16.1	40	9.3
2	35	8.2	53	12.4	11	2.6
3	35	8.2	38	8.9	8	1.9
4	32	7.5	42	9.8	1	0.2
5	30	7.0	23	5.4	4	0.9
6	25	5.8	15	3.5	1	0.2
7	18	4.2	13	3.0	1	0.2
8	11	2.6	15	3.5		
9	10	2.3	6	1.4		
10	9	2.1	6	1.4		
11	7	1.6	3	0.7		
12	6	1.4	2	0.5		
13	6	1.4	3	0.7		
14	4	0.9	3	0.7		
15	4	0.9				
16	1	0.2				
17	2	0.5	2	0.5		
18			2	0.5		
19	3	0.7	1	0.2		
20	4	0.9				
21	2	0.5				
22			1	0.2		
23			1	0.2		
24			2	0.5		
25	2	0.5	1	0.2		
--						
28	1	0.2				
--						
31	1	0.2				
--						
33			1	0.2		
34			1	0.2		
--						
50	1	0.2				
Total/sum	428	100.0	428	100.0	428	100.0
Missing	3		3		3	

I tabellen under har vi gjengitt en gruppevis frekvensfordeling av kommunene etter denne variabelen.

Tabell 25 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om personlig og upersonlig boplikt av totalt antall konsesjonssøknader. 2005 og 2006. Antall og Prosent. N(431)

	Frekvens	Prosent
Ingen konsesjonssøknader mottatt	36	8.4
Ingen av søknadene innvilget med boplikt	76	17.6
0.1-24.9 prosent innvilget med boplikt	70	16.2
25.0-49.9 prosent innvilget med boplikt	100	23.2
50.0-74.9 prosent innvilget med boplikt	86	20.0
75.0-99.9 prosent innvilget med boplikt	28	6.5
Alle søknader innvilget uten boplikt	35	8.1
Totalt/sum	431	100.0

I gjennomsnitt for alle kommuner ble 39,3 prosent av søknadene innvilget med vilkår om boplikt i perioden 2005-06, og som det framgår av tabellen, er det en relativt stor spredning blant kommunene. 8,4 prosent av landets kommuner mottok ikke en eneste konsesjonssøknad verken i 2005 eller i 2006¹⁵. Mens 17,6 prosent av kommunene innvilget alle mottatte søknader uten vilkår om boplikt, var det vesentlig færre (8,1 %) som innvilget samtlige søknader *med vilkår* om personlig eller upersonlig boplikt. I tabell 26 er resultatene fra regresjonsanalysen gjengitt.

Tabell 26 Ulike faktorerers betydning for andel av konsesjonssøknadene innvilget med vilkår om boplikt. 2005 og 2006. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	-76.377	48.274		-1.582	.114
Antall landbrukseiendommer	.012	.006	.103	1.871	.062
Andel bosatt på landbrukseiendommer	.452	.238	.194	1.901	.058
Andel landbrukseiendommer med bosetting	.268	.178	.104	1.507	.133
Folketall i kommunen	-1.81E-006	.000	-.002	-.034	.973
Befolkningsendring siste fem år	-.372	.494	-.058	-.753	.452
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.082	-1.503	.134
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.029	-.482	.630
Andel arbeidsledighet	.667	1.971	.022	.339	.735
Andel med universitet-/høyskoleutdanning	-.715	.402	-.117	-1.777	.076
Ruralitet	.428	.968	.051	.442	.659
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.20E-005	.000	.140	1.959	.051
Geografisk beliggenhet, kyst (1), innland (2)	9.304	3.899	.142	2.387	.017

R²=.140

¹⁵ Disse kommunene er utelatt i den påfølgende regresjonsanalysen.

Som det framgår av regresjonsanalysen, gir én av de tolv uavhengige variablene i modellen signifikante bidrag. Sannsynligheten for at en konsesjonssøknad innvilges med vilkår om boplikt er signifikant større i innlandskommuner enn i kystkommuner.

Videre er det fire variabler som har en relativt lav p-verdi selv om de ikke er signifikant på 5-prosentnivå. Det gjelder antall landbruks-eiendommer (.062), andel bosatt på landbrukseiendommer (0.58), andel med høyere utdanning (.076) og hvor langt nord i landet kommunen ligger (.051).

Sammenlignet med analysen av søknadsomfang ved lovbestemt boplikt, viser analysen av boplikt ved konsesjon mer direkte og tydelig innvirkning av landbrukets rolle for praktiseringen av bopliktregelen. Desto flere landbrukseiendommer det er i kommunen desto større sannsynlighet for at konsesjonssøknaden innvilges med boplikt. Og, desto lavere andel av innbyggerne i kommunen som er bosatt på landbrukseiendommer, desto større sannsynlighet er det for at konsesjonssaken innvilges uten vilkår om boplikt. Det vil altså si at andelen av konsesjonssøknadene som innvilges med krav om boplikt, reduseres desto mindre viktig landbruket er i kommunen. *Sannsynligheten for å "unngå" boplikt ved konsesjon er med andre ord større i kommuner hvor landbruket spiller en mindre viktig rolle.*

Den tredje variabelen som har en relativt lav p-verdi, er andel av befolkningen med høyere utdanning. Igjen er sammenhengen slik at desto større andel av befolkningen i kommunen som har høyskoleutdannelse, jo større sannsynlighet er det for at konsesjonssøknader innvilges uten vilkår om boplikt.

Den siste "nesten-signifikante" variabelen er hvor langt nord i landet kommunen ligger, og igjen ser vi at det er slik at jo lenger nord i landet vi kommer desto mer restriktiv synes man å være til boplikten. Sannsynligheten for at konsesjonssøknaden innvilges med krav om boplikt øker desto lenger nord i landet vi kommer.

Avslutningsvis har vi gjennomført en analyse av i hvilken grad politisk orientering i kommunen har betydning for andelen konsesjons-

søknader som innvilges uten vilkår. Tabellene for hvert enkelt parti er gjengitt i vedlegg 4, og i tillegg har vi gjengitt t-verdien og p-verdien for hvert av partiene i tabellen under.

Tabell 27 Lineær regresjon, ulike faktorerers betydning for andel av konsesjonssøknadene innvilget med vilkår om boplikt. 2005 og 2006. Modeller for de enkelte politiske partiene.

	t-verdi	p-verdi	R ²	Andre signifikante variabler i modellen
Andel H	-.411	.681	.141	Geografisk beliggenhet, kyst, innland (.021)
Andel Frp	-3.017	.003	.160	Antall landbrukseiendommer (.019) Andel med høyskoleutdanning (.024)
Andel Ap	-.158	.875	.141	Geografisk beliggenhet, kyst, innland (.021)
Andel SV	2.475	.014	.154	Andel bosatt på landbrukseiend. (.024) Andel med høyskoleutdanning (.014) Geografisk beliggenhet, kyst, innland (.044)
Andel Sp	1.986	.048	.149	Geografisk beliggenhet, kyst, innland (.025)
Andel KrF	-1.574	.116	.146	Antall landbrukseiendommer (.045) Andel bosatt på landbrukseiend. (.043)
Andel V	-.042	.966	.140	Geografisk beliggenhet, kyst, innland (.018)
Andel RV, NKP, Miljøp.	1.1226	.261	.143	Geografisk beliggenhet, sør-nord (.044) Geografisk beliggenhet, kyst, innland(.016)

Som oversikten over viser, er det signifikant utslag for tre av de politiske partiene, Frp, SV og Sp. Sammenhengen er negativ for Frp, mens den er positiv både for SV og Sp. Det vil altså si at mens sannsynligheten for at konsesjonssøknaden innvilges med boplikt reduseres med økt antall Frp-representanter i kommunestyret, reduseres den i kommuner der SV og/eller Sp har en sterk stilling. Dette gjelder altså uavhengig av hvor dominerende landbruket er i kommunen.

Andelen kommunestyrerepresentanter fra Høyre, Arbeiderpartiet og Venstre synes overhodet ikke å ha betydning for utfallet av søknadene, mens det er en noe lavere p-verdi for KrF (.116), og gruppen av RV, NKP og Miljøpartiet de Grønne (.261). For KrF er sammenhengen negativ, mens den er positiv for RV, NKP, Miljøpartiet de Grønne.

Ser vi resultatene fra denne analysen under ett, kan det tolkes slik at i et sosialt og politisk miljø der mange har høyere utdanning og landbruket spiller en mindre viktig rolle, er det et positivt klima for å la folk

skaffe seg eiendom uten at det kreves boplikt ("som seg selv dømmer en andre").

7. Oppsummering og diskusjon

Undersøkelsen som er gjennomgått i denne rapporten inngår i et prosjekt for å klarlegge om regelen om boplikt i Norge virker etter intensjonen. I denne rapporten er det boplikten knyttet til landbrukseiendommer vi undersøker. Å styrke eller sikre bosetting på et sted fremheves ofte som hovedgrunnen til å ha en lovbestemmelse om boplikt. Men opprinnelsen til at boplikt ble innført i odelsloven og konsesjonsloven i 1974 var å sikre selveie på landbrukseiendommer. Først i senere tid er bosetting blitt et viktig formål for denne regelen. Boplikten på landbrukseiendommer er ikke absolutt. Det er unntaksbestemmelser i odelsloven og konsesjonsloven. Disse angår stort sett overdragelser av landbrukseiendom innen familien. I regelen er det da krav om personlig boplikt. Ved overdragelser av landbrukseiendom ”på det frie marked” trengs konsesjon. Myndigheten (fra 1.1.2004 kommunen) kan, hvis den finner det nødvendig for å oppfylle formålene med loven, sette vilkår. Ett av vilkårene kan være boplikt. Hvis det settes krav om boplikt, er personlig boplikt det vanlige, men det kan også settes krav om upersonlig boplikt.

Omfanget av søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten og i hvilken grad disse innvilges gir i seg selv ikke et fullstendig bilde av om bopliktregelen virker etter hensikten. Det gjør heller ikke omfanget av vilkår om boplikt ved søknader om konsesjon. Men det er klart at hvis det i ni av ti overdragelser innen familie ble søkt om fritak fra boplikten og alle disse ble innvilget, ville det være en interessant opplysning. Det samme ville det være hvis det i åtte av ti søknader om konsesjon ikke ble satt vilkår om boplikt. Da kunne man jo med rimelighet spørre om hvor nødvendig eller meningsfull denne regelen var. Men det kunne likevel hende at samtlige avgjørelser var godt hjemlet i loven. I tillegg kan det være slik at det ikke søkes om fritak med mindre man er temmelig sikker på at dette kommer til å bli innvilget. Hvorvidt avgjørelser er godt hjemlet skal vi undersøke senere i prosjektet. I den undersøkelsen som redegjøres her, har vi vært interessert i å få et bilde av omfanget av søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten og utfallet i disse og i

hvilken grad det settes vilkår om boplikt ved konsesjon. Vi har også vært interessert i å finne ut om det er forskjeller mellom kommunene og hva dette eventuelt kan bero på.

De senere år har det vært om lag tusen søknader om fritak fra lovbestemt boplikt. Dette kan sees i forhold til det totale antall slike overdragelser av landbrukseiendom som kan være ca. 3000 pr. år. I så fall betyr det at i ca. hver tredje overdragelse søkes det om fritak. I omlag 40 prosent av disse gis det varig fritak, i omtrent 50 prosent tidsbegrenset fritak, og i rundt 10 prosent avslag. Det er med andre ord svært få søknader som får avslag. I de omlag 2500 søknadene om konsesjon hvert år settes det i omtrent 30 prosent av sakene vilkår om personlig boplikt, og i 2-3 prosent av sakene vilkår om upersonlig boplikt. Det vil si at i flertallet av konsesjonssøknadene settes det ikke krav om boplikt.

Bak disse gjennomsnittstallene ligger det til dels store variasjoner mellom *kommuner*.

7.1 Lovbestemt boplikt

De omlag 1000 søknadene årlig om fritak fra den lovbestemte boplikten fordeler seg ulikt på kommunene. 1/3-del av dem mottok ingen søknader i 2005 eller 2006, 1/3-del mottok en til to søknader, mens de resterende mottok tre og helt opp til 27 søknader samlet i de to årene. Regresjonsanalysen viser at denne variasjonen påvirkes signifikant av fem av variablene i modellen, og viser at antall søknader:

- øker med antall landbrukseiendommer i kommunen
- øker med andel innbyggere bosatt på landbrukseiendommer
- reduseres med andel av kommunens landbrukseiendommer som er bosatt
- reduseres desto lengre nord i landet kommunen ligger
- øker med andel Frp-representanter i kommunestyret

Det betyr at forhold knyttet til arbeidsmarked, befolkningsendringer i kommunen og kommunens attraktivitet som fritidskommune ikke synes å påvirke hvor mange søknader om fritak fra boplikten kommunene mottar.

Noe over 90 prosent av søknadene om fritak fra lovbestemt boplikt blir innvilget, omlag 50 prosent som tidsbegrenset og omlag 40 prosent som varig. Antall innvilgninger¹⁶ av *tidsbegrenset fritak* varierer også mellom kommunene. Denne variasjonen påvirkes av kun to av de uavhengige variablene i modellen, og viser at antall søknader innvilget med tidsbegrenset fritak fra boplikten:

- øker med antall landbrukseiendommer i kommunen
- reduseres desto lengre nord i landet kommunen ligger

Andelen politikere fra ulike partier virker ikke signifikant inn på omfanget av tidsbegrenset fritak, selv om det var lav p-verdi for flere av partiene. Igjen ser vi at attraktivitet som fritidskommune, fraflyttingsproblematikken eller arbeidsmarked ikke påvirker antall søknader innvilget med midlertidig fritak signifikant.

Antall innvilgninger av *varig fritak* varierer også mellom kommunene, og åtte variabler slår signifikant ut. Resultatene fra regresjonsanalysen viser at antall søknader innvilget med varig fritak fra lovbestemt boplikt:

- øker med antall landbrukseiendommer i kommunen
- øker med andel innbyggere bosatt på landbrukseiendommer
- reduseres med andel av kommunens landbrukseiendommer som er bosatt
- øker desto lenger kystlinje kommunen har
- øker desto større andel av kommunens befolkning over 16 år som har høyere utdanning
- reduseres desto lengre nord i landet kommunen ligger
- øker med andel Frp-representanter i kommunestyret

7.2 Boplikt ved konsesjon

For konsesjonssaker var det mulig å lage en avhengig variabel som mer direkte måler praktiseringen av regelen – andel av alle konsesjons-søknader innvilget med vilkår om boplikt. Det er derfor mulig å dra mer sikre konklusjoner av denne analysen enn av de foregående. Her fant vi

---

¹⁶ Merk at vi her ser på det *absolutte* tallet innvilgninger og ikke *andelen* søknader som innvilges.

kun en signifikant sammenheng – sannsynligheten for at en konsesjons-søknad innvilges med vilkår om boplikt er større i innlandskommuner enn i kystkommuner.

I tillegg var det flere variabler som hadde en lav p-verdi, og som selv om de ikke er signifikante på 5%-nivå kan sies å ha betydning i noen grad – antall landbrukseiendommer (.062), andel bosatt på landbruks-eiendommer (0.58), andel med høyere utdanning (.076) og hvor langt nord i landet kommunen ligger (.051). En samlet vurdering av regresjonsmodellen gir sterke indikasjoner på at det er lettere å få innvilget en konsesjonssøknad uten vilkår om boplikt i det vi kan betegne som ”landbrukssvake” kommuner enn i kommuner der landbruket spiller en mer betydelig rolle.

Den politiske sammensetningen av kommunestyret har klart betydning for sannsynligheten for at konsesjonssøknader innvilges uten krav om boplikt. I kommuner hvor Frp har en sterk stilling øker sannsynligheten signifikant for at søknaden innvilges uten vilkår om boplikt, mens sannsynligheten reduseres i kommuner der SV og/eller Sp står sterkt.

7.3 Konklusjon

Det er ikke tidligere utført lignende studier av praktiseringen av boplikten i Norge, og i og med at Norge nesten er alene om å ha en slik regel, finner vi heller ingen internasjonale studier å støtte oss på. Dette, sammen med at vi kun har data fra to år, gjør at vi mener at det er grunn til å være forsiktig med å dra resultatene for langt. Til tross for dette forbeholdet, ser vi sammenhenger som blir mer tydelige når alle analysene vi her har foretatt betraktes under ett.

For det første er det slik at forskjeller mellom kommunene når det gjelder antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten, først og fremst forklares med *landbrukets betydning* i den enkelte kommune. Desto mer dominerende landbruket er i kommunen, desto flere søknader mottar kommunen. Dette kan synes selvsagt, men er likevel en viktig påpekning. Det at vi finner at det er landbrukets dominans som forklarer

mye av variasjonen mellom kommunene, er en indikasjon på at andre forhold (arbeidsmarked, fraflyttingsproblematikk, attraktivitet som hyttekommune etc.) har mindre betydning, og at det i liten grad er systematiske forskjeller mellom kommunene.

Vår analyse av den lovbestemte boplikten viser at antall søknader i liten grad varierer med forhold knyttet til kommunens arbeidsmarked, utviklingen i innbyggerantallet de siste årene eller i hvilken grad kommunene er en hyttekommune. Derimot er det grunn til å konkludere med at antall søknader om fritak fra den lovbestemte boplikten reduseres desto lenger nord i landet en kommer. Den samme tendensen finner vi i analysen av kommunenes tilbøyelighet til å innvilge konsesjons-søknader med vilkår om boplikt, og det er derfor grunn til å si at dette er et rimelig sikkert funn i studien. Det er vanskelig å peke på noen bestemt årsak til dette.

Når det gjelder hvilken betydning politisk klima i kommunen har for antall søknader er det ut fra analysen grunn til å konkludere med at det partiet som skiller seg ut er Frp. Både når det gjelder totalt antall mottatte søknader om fritak fra boplikten og antall innvilgede søknader om varig fritak øker antallet søknader med økt andel Frp-representanter i kommunestyret. Dette gjelder ikke for antall innvilgede søknader om tidsbegrenset fritak, og viser at i kommuner der Frp står sterkt er man mer tilbøyelig til å gi varig, framfor tidsbegrenset fritak. Dette funnet forsterkes når vi ser på konsesjonssøknader. Frp slår her signifikant ut og viser at sannsynligheten for at en konsesjonssøknad innvilges uten vilkår om boplikt er større i ”Frp-kommuner” enn i kommuner der dette partiet står svakere.

For Senterpartiet har analysen hele veien vist at det er en tendens, om ikke signifikant, til at desto sterkere Sp er i en kommune, desto mer restriktiv holdning har man til boplikten. Når det gjelder sannsynligheten for at konsesjonssaker innvilges med boplikt er sammenhengen signifikant, og viser at det er en større sannsynlighet for at søknaden innvilges med boplikt i kommuner der Sp har mange representanter i kommunestyret. Den samme signifikante sammenhengen finner vi for

SV. For de andre partiene er sammenhengene mindre (KrF, RV, NKP, Miljøpartiet de Grønne) eller fraværende (H, V, Ap).

I tillegg er det ut fra analysen grunn til å konkludere med at sannsynligheten for at en konsesjonssøknad innvilges uten boplikt er større i kommuner hvor landbruket har en mindre markert rolle enn i "landbrukskommuner". I tillegg ser vi at en høy andel av befolkningen med høyere utdanning gir et betydelig, men ikke signifikant, bidrag til modellen, og er med på å forsterke konklusjonen om at kommuner som sosialt og faktisk ligger langt fra mentaliteten og realiteten i landbrukskommuner tar lettere på boplikten enn hva man gjør i landbrukskommuner. Dette kan ha sammenheng med at forståelsen eller sansen for bopliktregelen er større i mer typiske landbrukskommuner enn i kommuner hvor landbruket spiller en mindre rolle. Dette er et resultat som vi vil forfølge videre i senere analyser på prosjektet.

Selv om de multivariate analysene i denne studien har hatt en relativt høy forklart varians, er det selvsagt likevel faktorer som vi ikke har fått fanget opp. En del av disse vil ligge på individ- eller bruksnivå. For eksempel gjelder det standarden på brukets boligmasse, og dette og andre individuelle og bruksrelaterte faktorer utgjør begrunnelsene for å søke fritak fra boplikten. I det videre arbeidet på forskningsprosjektet vil vi gå videre og se på slike faktorer, men da kreves andre metoder og data enn hva vi har benyttet i denne analysen.

Referanser

Almås, R. og K. M. Elden (1997). *Den rurale dimensjon - En teoretisk geografisk avgrensning*. Rapport 7/97. Trondheim: Norsk senter for bygdeforskning

Eckhoff, T. og E. Smith (2006): *Forvaltningsrett*. 8. utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

InnstillingS. nr. 11 (2003-2004): *Innstilling fra næringskomiteen om lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. Vedlegg 1.*: Stortinget.

jl. (1995): *Lov om jord (jordlova)*. Lov 1995-05-12 nr 23.

konsl. (2003): *Lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. (konsesjonsloven)*. Lov 2003-11-28 nr 98.

Landbruksdepartementet (2004): *Bo- og driveplikt - de rettslige rammene og saksbehandlingen*. Rundskriv M-2/2004.

odl. (1974): *Om odelsretten og åsetesretten*. Lov 1974-06-28 nr 58.

Sivilombudsmannen (2007): *Årsmelding for året 2006*. Oslo.

Statens landbruksforvaltning (2006a): *Boplikten - en undersøkelse av kommunenes praktisering*. Notat 21.11.2006 Oslo.

Statens landbruksforvaltning (2006b): *KOSTRA - Landbruk. En vurdering av rapporteringen for 2005*. Rapport-nr.: 16/2006. Oslo.

Statens landbruksforvaltning (2007): *KOSTRA landbruk 2006 - en foreløpig vurdering av tallene*. Notat av 21.6.2007. Oslo.

Statistisk Sentralbyrå (1994): *Standard for kommuneklassifisering*. Oslo: Statistisk Sentralbyrå.

Aanesland, N. (2007): *Boplikt, til nytte for hvem?* Ås: Universitetet for miljø- og biovitenskap,
<http://www.umb.no/print.php?viewID=23052>.

Vedlegg 1

Tabell 1.1 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Høyre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	27.932	7.121		3.922	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.549	11.697	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.078	.034	.187	2.270	.024
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.088	.025	-.212	-3.513	.000
Folketall i kommunen	-1.05E-005	.000	-.059	-1.267	.206
Befolkningsendring siste fem år	-.093	.074	-.083	-1.257	.210
Antall fritidsbygninger	-8.81E-005	.000	-.014	-.296	.767
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.029	.595	.552
Andel arbeidsledighet	.342	.255	.073	1.339	.181
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.088	.059	.082	1.488	.137
Ruralitet	.112	.142	.074	.790	.430
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.92E-006	.000	-.269	-4.374	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.789	.586	.066	1.347	.179
Andel Høyre	-.034	.027	-.057	-1.256	.210

R²=.351

Tabell 1.2 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Fremskrittspartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	24.287	7.071		3.435	.001
Antall landbrukseiendommer	.011	24.287	.535	11.308	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.089	.035	.214	2.570	.011
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.086	.025	-.208	-3.462	.001
Folketall i kommunen	-9.38E-006	.000	-.053	-1.135	.257
Befolkningsendring siste fem år	-.113	.074	-.100	-1.521	.129
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.017	-.380	.704
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.019	.379	.705
Andel arbeidsledighet	.412	.255	.088	1.615	.107
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.094	.059	.088	1.599	.110
Ruralitet	.013	.144	.008	.088	.930
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.64E-006	.000	-.249	-4.102	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland(2)	1.074	.586	.090	1.832	.068
Andel Frp	.074	.034	.120	2.168	.031

R²=.356

Tabell 1.3 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Arbeiderpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	26.839	7.106		3.777	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.554	11.840	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.078	.034	.187	2.260	.024
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.087	.025	-.210	-3.472	.001
Folketall i kommunen	-1.04E-005	.000	-.059	-1.253	.211
Befolkningsendring siste fem år	-.089	.075	-.079	-1.191	.234
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.016	-.353	.724
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.023	.464	.643
Andel arbeidsledighet	.354	.256	.075	1.386	.166
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.080	.059	.075	1.357	.176
Ruralitet	.082	.142	.054	.576	.565
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.84E-006	.000	-.263	-4.224	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.814	.609	.069	1.338	.182
Andel Ap	.008	.020	.017	.378	.706

R²=.349

Tabell 1.4 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Sosialistisk Venstreparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	27.952	7.161		3.904	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.549	11.681	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.084	.035	.201	2.404	.017
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.089	.025	-.216	-3.556	.000
Folketall i kommunen	-1.05E-005	.000	-.059	-1.263	.207
Befolkningsendring siste fem år	-.081	.075	-.072	-1.089	.277
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.016	-.356	.722
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.017	.353	.724
Andel arbeidsledighet	.350	.255	.074	1.371	.171
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.063	.060	.059	1.049	.295
Ruralitet	.082	.141	.054	.584	.559
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.96E-006	.000	-.271	-4.370	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.797	.587	.067	1.357	.176
Andel SV	.040	.037	.050	1.085	.279

R²=.350

Tabell 1.5 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Senterpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	26.121	7.033		3.714	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.554	11.871	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.086	.035	.207	2.450	.015
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.081	.025	-.196	-3.195	.002
Folketall i kommunen	-1.03E-005	.000	-.058	-1.242	.215
Befolkningsendring siste fem år	-.089	.074	-.080	-1.210	.227
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.016	-.360	.719
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.023	.462	.644
Andel arbeidsledighet	.356	.255	.076	1.397	.163
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.080	.059	.075	1.363	.174
Ruralitet	.054	.143	.036	.379	.705
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.72E-006	.000	-.255	-4.190	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.925	.583	.078	1.587	.113
Andel Sp	-.026	.022	-.062	-1.175	.241

R²=.351

Tabell 1.6 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Kristelig Folkeparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	21.304	7.660		2.781	.006
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.549	11.760	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.072	.034	.173	2.095	.037
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.079	.025	-.192	-3.134	.002
Folketall i kommunen	-9.77E-006	.000	-.055	-1.179	.239
Befolkningsendring siste fem år	-.127	.076	-.113	-1.659	.098
Antall fritidsbygninger	-1.23E-005	.000	-.002	-.041	.967
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.019	.395	.693
Andel arbeidsledighet	.369	.254	.079	1.451	.147
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.088	.059	.082	1.500	.134
Ruralitet	.099	.141	.065	.701	.484
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.22E-006	.000	-.221	-3.415	.001
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	1.109	.596	.093	1.859	.064
Andel KrF	.059	.035	.078	1.678	.094

R²=.353

Tabell 1.7 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Venstre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	26.603	7.067		3.764	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.555	11.863	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.076	.034	.184	2.218	.027
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.085	.025	-.207	-3.369	.001
Folketall i kommunen	-1.05E-005	.000	-.059	-1.258	.209
Befolkningsendring siste fem år	-.094	.074	-.084	-1.273	.204
Antall fritidsbygninger	-9.45E-005	.000	-.015	-.317	.752
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.024	.471	.638
Andel arbeidsledighet	.359	.255	.076	1.406	.161
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.080	.059	.075	1.351	.177
Ruralitet	.081	.143	.053	.568	.570
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.79E-006	.000	-.260	-4.230	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.874	.584	.074	1.497	.135
Andel Venstre	-.009	.044	-.009	-.213	.831

R²=.349

Tabell 1.8 Antall søknader om fritak fra lovbestemt boplikt mottatt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: RV; NKP og Miljøpartiet de Grønne. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	26.551	7.031		3.776	.000
Antall landbrukseiendommer	.011	.001	.553	11.818	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.079	.034	.189	2.287	.023
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.087	.025	-.211	-3.493	.001
Folketall i kommunen	-1.12E-005	.000	-.063	-1.340	.181
Befolkningsendring siste fem år	-.086	.074	-.076	-1.156	.248
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.016	-.360	.719
Kystlinje i kilometer	.000	.001	.019	.384	.701
Andel arbeidsledighet	.351	.255	.075	1.376	.170
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.073	.059	.068	1.234	.218
Ruralitet	.079	.141	.052	.557	.578
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-3.76E-006	.000	-.258	-4.231	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.900	.582	.076	1.546	.123
Andel RV, NKP, Miljøpartiet Grønne	.143	.149	.040	.961	.337

R²=.350

Vedlegg 2

Tabell 2.1 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Høyre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	16.322	4.720		3.458	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	.486	10.258	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.033	.023	.120	1.440	.151
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.020	.017	-.073	-1.204	.229
Folketall i kommunen	-4.70E-006	.000	-.040	-.855	.393
Befolkningsendring siste fem år	-.043	.049	-.058	-.873	.383
Antall fritidsbygninger	8.92E-005	.000	.021	.452	.652
Kystlinje i kilometer	.000	.001	-.038	-.762	.447
Andel arbeidsledighet	.225	.169	.073	1.328	.185
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.005	.039	-.007	-.118	.906
Ruralitet	.082	.094	.082	.868	.386
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.45E-006	.000	-.255	-4.119	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.594	.389	.076	1.530	.127
Andel Høyre	-.028	.018	-.070	-1.528	.127

R²=.339

Tabell 2.2 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Fremskrittspartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	15.218	4.717		3.226	.001
Antall landbrukseiendommer	.007	.001	.494	10.278	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.032	.023	.116	1.369	.172
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.019	.017	-.070	-1.145	.253
Folketall i kommunen	-4.65E-006	.000	-.040	-.843	.400
Befolkningsendring siste fem år	-.043	.049	-.058	-.862	.389
Antall fritidsbygninger	8.58E-005	.000	.020	.434	.665
Kystlinje i kilometer	-.001	.001	-.048	-.966	.334
Andel arbeidsledighet	.237	.170	.077	1.392	.165
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.013	.039	-.018	-.330	.742
Ruralitet	.064	.096	.064	.660	.509
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.33E-006	.000	-.243	-3.935	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.661	.391	.085	1.691	.092
Andel Frp	-.003	.023	-.007	-.116	.907

R²=.336

Tabell 2.3 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Arbeiderpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	15.894	4.707		3.377	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	.490	10.392	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.034	.023	.123	1.474	.141
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.020	.017	-.072	-1.181	.238
Folketall i kommunen	-4.61E-006	.000	-.040	-.838	.403
Befolkningsendring siste fem år	-.034	.050	-.047	-.694	.488
Antall fritidsbygninger	5.92E-005	.000	.014	.298	.766
Kystlinje i kilometer	.000	.001	-.043	-.863	.389
Andel arbeidsledighet	.229	.169	.074	1.351	.177
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.009	.039	-.013	-.240	.810
Ruralitet	.051	.094	.051	.545	.586
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.46E-006	.000	-.257	-4.095	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.533	.403	.068	1.323	.187
Andel	.016	.013	.052	1.155	.249

R²=.338

Tabell 2.4 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Sosialistisk Venstreparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	15.762	4.754		3.315	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	15.762	.489	10.301	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.035	.023	.128	1.507	.132
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.020	.017	-.074	-1.206	.229
Folketall i kommunen	-4.65E-006	.000	-.040	-.844	.399
Befolkningsendring siste fem år	-.038	.050	-.052	-.770	.442
Antall fritidsbygninger	7.97E-005	.000	.019	.403	.687
Kystlinje i kilometer	-.001	.001	-.051	-1.017	.310
Andel arbeidsledighet	.235	.169	.076	1.386	.167
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.019	.040	-.027	-.468	.640
Ruralitet	.059	.094	.059	.633	.527
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.40E-006	.000	-.251	-3.997	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.633	.390	.081	1.624	.105
Andel SV	.017	.025	.032	.684	.494

R²=.336

Tabell 2.5 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Senterpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	14.956	4.668		3.204	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	.492	10.441	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.037	.023	.135	1.582	.114
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.016	.017	-.059	-.954	.341
Folketall i kommunen	-4.56E-006	.000	-.039	-.828	.408
Befolkningsendring siste fem år	-.041	.049	-.056	-.838	.403
Antall fritidsbygninger	7.76E-005	.000	.018	.392	.695
Kystlinje i kilometer	-.001	.001	-.047	-.947	.344
Andel arbeidsledighet	.237	.169	.077	1.401	.162
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.012	.039	-.016	-.297	.767
Ruralitet	.044	.095	.044	.461	.645
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.30E-006	.000	-.240	-3.898	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.692	.387	.089	1.788	.075
Andel Sp	-.014	.015	-.050	-.943	.346

R²=.337

Tabell 2.6 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Kristelig Folkeparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	13.243	5.093		2.600	.010
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	.490	10.363	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.030	.023	.110	1.322	.187
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.016	.017	-.060	-.969	.333
Folketall i kommunen	-4.38E-006	.000	-.038	-.796	.427
Befolkningsendring siste fem år	-.055	.051	-.075	-1.093	.275
Antall fritidsbygninger	.000	.000	.027	.574	.567
Kystlinje i kilometer	-.001	.001	-.049	-.991	.322
Andel arbeidsledighet	.242	.169	.079	1.432	.153
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.009	.039	-.012	-.224	.823
Ruralitet	.065	.094	.065	.699	.485
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.12E-006	.000	-.221	-3.383	.001
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.752	.397	.096	1.896	.059
Andel KrF	.022	.024	.044	.927	.354

R²=.337

Tabell 2.7 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Venstre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	15.538	4.683		3.318	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	.492	10.429	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.030	.023	.111	1.331	.184
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.016	.017	-.059	-.959	.338
Folketall i kommunen	-4.74E-006	.000	-.041	-.862	.389
Befolkningsendring siste fem år	-.045	.049	-.061	-.924	.356
Antall fritidsbygninger	8.11E-005	.000	.019	.410	.682
Kystlinje i kilometer	.000	.001	-.036	-.713	.476
Andel arbeidsledighet	.238	.169	.077	1.404	.161
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.006	.039	-.009	-.156	.876
Ruralitet	.046	.095	.046	.483	.629
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.39E-006	.000	-.249	-4.025	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.647	.387	.083	1.671	.095
Andel Venstre	-.027	.029	-.041	-.940	.348

R²=.337

Tabell 2.8 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om tidsavgrenset fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: RV; NKP og Miljøpartiet de Grønne. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	15.215	4.660		3.265	.001
Antall landbrukseiendommer	.006	.001	15.215	10.385	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.033	.023	.122	1.469	.143
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.020	.017	-.072	-1.185	.237
Folketall i kommunen	-5.29E-006	.000	-.045	-.958	.339
Befolkningsendring siste fem år	-.036	.049	-.049	-.740	.459
Antall fritidsbygninger	7.25E-005	.000	.017	.367	.714
Kystlinje i kilometer	-.001	.001	-.051	-1.035	.301
Andel arbeidsledighet	.231	.169	.075	1.368	.172
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.017	.039	-.025	-.445	.656
Ruralitet	.054	.094	.054	.576	.565
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-2.32E-006	.000	-.242	-3.933	.000
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.686	.386	.088	1.776	.076
Andel RV, NKP og Miljøpartiet Grønne	.128	.099	.055	1.294	.197

R²=.338

Vedlegg 3

Tabell 3.1 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Høyre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	8.580	4.243		2.022	.044
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.398	7.563	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.044	.020	.201	2.172	.030
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.065	.015	-.294	-4.350	.000
Folketall i kommunen	-5.17E-006	.000	-.055	-1.048	.295
Befolkningsendring siste fem år	-.046	.044	-.077	-1.042	.298
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.078	-1.526	.128
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.119	2.149	.032
Andel arbeidsledighet	.052	.152	.021	.339	.735
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.094	.035	.166	2.688	.007
Ruralitet	.073	.085	.091	.865	.388
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-1.09E-006	.000	-.141	-2.043	.042
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.123	.349	.019	.351	.726
Andel Høyre	-.004	.016	-.013	-.247	.805

$R^2=.184$

Tabell 3.2 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Fremskrittspartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	6.646	4.185		1.588	.113
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.370	7.006	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.054	.020	.244	2.634	.009
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.064	.015	-.292	-4.362	.000
Folketall i kommunen	-4.34E-006	.000	-.046	-.886	.376
Befolkningsendring siste fem år	-.061	.044	-.103	-1.401	.162
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.083	-1.635	.103
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.113	2.081	.038
Andel arbeidsledighet	.096	.151	.038	.637	.525
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.106	.035	.187	3.052	.002
Ruralitet	.011	.085	.013	.125	.900
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-9.68E-007	.000	-.125	-1.845	.066
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.289	.347	.046	.834	.405
Andel Frp	.060	.020	.183	2.963	.003

$R^2=.200$

Tabell 3.3 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Arbeiderpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	7.740	4.220		1.834	.067
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.402	7.690	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.043	.020	.194	2.099	.036
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.064	.015	-.291	-4.313	.000
Folketall i kommunen	-5.17E-006	.000	-.055	-1.048	.295
Befolkningsendring siste fem år	-.054	.044	-.090	-1.210	.227
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.072	-1.393	.164
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.112	2.026	.043
Andel arbeidsledighet	.062	.152	.025	.411	.681
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.091	.035	.160	2.600	.010
Ruralitet	.079	.084	.098	.939	.348
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-9.48E-007	.000	-.122	-1.757	.080
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.253	.362	.040	.700	.485
Andel Ap	-.014	.012	-.057	-1.143	.254

R²=.186

Tabell 3.4 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Sosialistisk Venstreparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	8.990	4.262		2.109	.036
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.395	7.499	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.047	.021	.212	2.262	.024
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.066	.015	-.298	-4.395	.000
Folketall i kommunen	-5.19E-006	.000	-.055	-1.052	.294
Befolkningsendring siste fem år	-.041	.044	-.069	-.925	.355
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.080	-1.558	.120
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.115	2.079	.038
Andel arbeidsledighet	.050	.152	.020	.329	.743
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.087	.036	.154	2.442	.015
Ruralitet	.069	.084	.085	.819	.413
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-1.15E-006	.000	-.148	-2.128	.034
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.100	.349	.016	.287	.775
Andel SV	.016	.022	.037	.713	.476

R²=.185

Tabell 3.5 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Senterpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	8.269	4.187		1.975	.049
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.399	7.622	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.048	.021	.217	2.292	.022
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.062	.015	-.284	-4.128	.000
Folketall i kommunen	-5.12E-006	.000	-.054	-1.037	.300
Befolkningsendring siste fem år	-.044	.044	-.074	-1.005	.315
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.080	-1.561	.119
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.119	2.156	.032
Andel arbeidsledighet	.052	.152	.021	.345	.730
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.094	.035	.165	2.698	.007
Ruralitet	.057	.085	.071	.672	.502
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-1.06E-006	.000	-.136	-1.995	.047
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.151	.347	.024	.435	.664
Andel Sp	-.011	.013	-.047	-.797	.426

R²=.185

Tabell 3.6 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Kristelig Folkeparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	5.811	4.560		1.274	.203
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.394	7.526	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.042	.020	.189	2.042	.042
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.061	.015	-.277	-4.046	.000
Folketall i kommunen	-4.84E-006	.000	-.051	-.982	.327
Befolkningsendring siste fem år	-.063	.045	-.105	-1.376	.169
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.067	-1.287	.199
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.116	2.107	.036
Andel arbeidsledighet	.059	.152	.024	.388	.699
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.098	.035	.173	2.813	.005
Ruralitet	.076	.084	.094	.912	.362
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-8.00E-007	.000	-.103	-1.423	.156
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.248	.355	.039	.698	.485
Andel krF	.030	.021	.074	1.418	.157

R²=.188

Tabell 3.7 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Venstre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	8.213	4.202		1.955	.051
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.400	7.644	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.045	.020	.204	2.201	.028
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.066	.015	-.300	-4.367	.000
Folketall i kommunen	-5.10E-006	.000	-.054	-1.033	.302
Befolkningsendring siste fem år	-.045	.044	-.075	-1.020	.308
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.078	-1.518	.130
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.110	1.946	.052
Andel arbeidsledighet	.054	.152	.022	.357	.721
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.090	.035	.159	2.554	.011
Ruralitet	.078	.085	.096	.913	.362
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-1.04E-006	.000	-.134	-1.952	.052
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.144	.347	.023	.415	.679
Andel Venstre	.013	.026	.025	.515	.607

R²=.184

Tabell 3.8 Antall innvilgede søknader 2005 og 2006 om varig fritak fra lovbestemt boplikt mottatt. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: RV; NKP og Miljøpartiet de Grønne. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T-verdi	Sig.
(Konstantledd)	8.398	4.186		2.006	.045
Antall landbrukseiendommer	.004	.001	.400	7.631	.000
Andel bosatt på landbrukseiend.	.044	.020	.199	2.155	.032
Andel landbrukseiend. med bosetting	-.064	.015	-.293	-4.336	.000
Folketall i kommunen	-5.07E-006	.000	-.054	-1.022	.307
Befolkningsendring siste fem år	-.047	.044	-.078	-1.059	.290
Antall fritidsbygninger	.000	.000	-.078	-1.518	.130
Kystlinje i kilometer	.001	.001	.118	2.142	.033
Andel arbeidsledighet	.055	.152	.022	.360	.719
Andel med universitet-/høyskoleutd.	.094	.035	.166	2.685	.008
Ruralitet	.071	.084	.088	.848	.397
Geografisk beliggenhet. sør-nord	-1.07E-006	.000	-.138	-2.030	.043
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	.131	.347	.021	.377	.706
Andel Rv, NKP, Miljøpartiet Grønne	-.018	.089	-.009	-.199	.842

R²=.184

Vedlegg 4

Tabell 4.1 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Høyre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-73.478	48.838		-1.505	.133
Antall landbrukseiendommer	.011	.006	.100	1.810	.071
Andel bosatt på landbrukseiend.	.451	.238	.194	1.893	.059
Andel landbrukseiend. med bosetting	.267	.178	.103	1.500	.134
Folketall i kommunen	-1.75E-006	.000	-0.002	-.033	.974
Befolkningsendring siste fem år	-.369	.494	-.057	-.747	.456
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.082	-1.497	.135
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.025	-.417	.677
Andel arbeidsledighet	.587	1.983	.019	.296	.767
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.697	.405	-.114	-1.722	.086
Ruralitet	.475	.975	.057	.487	.627
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.17E-005	.000	.137	1.902	.058
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	9.113	3.930	.139	2.319	.021
Andel Høyre	-.076	.185	-.023	-.411	.681

R²=.141

Tabell 4.2 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Fremskrittspartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-54.441	48.323		-1.127	.261
Antall landbrukseiendommer	.015	.006	.130	2.355	.019
Andel bosatt på landbrukseiend.	.283	.242	.122	1.171	.242
Andel landbrukseiend. med bosetting	.252	.176	.097	1.431	.153
Folketall i kommunen	-9.51E-006	.000	-0.010	-.179	.858
Befolkningsendring siste fem år	-.197	.492	-.031	-.401	.688
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.081	-1.503	.134
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.029	-.498	.619
Andel arbeidsledighet	-.101	1.968	-.003	-.051	.959
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.912	.403	-.150	-2.260	.024
Ruralitet	1.000	.976	.119	1.024	.306
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.12E-005	.000	.131	1.856	.064
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	7.402	3.909	.113	1.893	.059
Andel Frp	-.691	.229	-.202	-3.017	.003

R²=.160

Tabell 4.3 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Arbeiderpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-77.171	48.597		-1.588	.113
Antall landbrukseiendommer	.012	.006	.103	1.875	.062
Andel bosatt på landbrukseiend.	.449	.239	.193	1.881	.061
Andel landbrukseiend. med bosetting	.271	.179	.105	1.513	.131
Folketall i kommunen	-1.74E-006	.000	-.002	-.033	.974
Befolkningsendring siste fem år	-.382	.499	-.059	-.766	.444
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.081	-1.473	.141
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.030	-.496	.621
Andel arbeidsledighet	.715	1.997	.023	.358	.720
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.719	.404	-.118	-1.781	.076
Ruralitet	.433	.969	.052	.447	.655
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.21E-005	.000	.142	1.958	.051
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	9.495	4.086	.145	2.324	.021
Andel Ap	-.022	.141	-.008	-.158	.875

R²=.141

Tabell 4.4 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Sosialistisk Venstreparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-52.194	48.941		-1.066	.287
Antall landbrukseiendommer	.010	.006	.086	1.565	.118
Andel bosatt på landbrukseiend.	.540	.239	.232	2.262	.024
Andel landbrukseiend. med bosetting	.220	.178	.085	1.237	.217
Folketall i kommunen	1.02E-007	.000	.000	.002	.998
Befolkningsendring siste fem år	-.188	.496	-.029	-.380	.704
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.088	-1.631	.104
Kystlinje i kilometer	-.005	.006	-.045	-.760	.448
Andel arbeidsledighet	.102	1.972	.003	.052	.959
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-1.046	.421	-.172	-2.481	.014
Ruralitet	.373	.962	.045	.388	.698
Geografisk beliggenhet. sør-nord	9.32E-006	.000	.109	1.514	.131
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	7.902	3.914	.121	2.019	.044
Andel SV	.691	.279	.142	2.475	.014

R²=.154

Tabell 4.5 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Senterpartiet. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-71.738	48.147		-1.490	.137
Antall landbrukseiendommer	.012	.006	.107	1.948	.052
Andel bosatt på landbrukseiend.	.356	.242	.153	1.471	.142
Andel landbrukseiend. med bosetting	.192	.182	.074	1.055	.292
Folketall i kommunen	-3.18E-006	.000	-.003	-.060	.952
Befolkningsendring siste fem år	-.456	.494	-.071	-.925	.356
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.077	-1.417	.157
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.031	-.524	.600
Andel arbeidsledighet	.656	1.964	.021	.334	.739
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.732	.401	-.120	-1.827	.069
Ruralitet	.848	.987	.101	.860	.391
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.14E-005	.000	.134	1.881	.061
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	8.744	3.894	.134	2.246	.025
Andel Sp	.295	.149	.126	1.986	.048

R²=.149

Tabell 4.6 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Kristelig Folkeparti. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-42,851	52,679		-,813	,416
Antall landbrukseiendommer	,013	,006	,111	2,012	,045
Andel bosatt på landbrukseiend.	,482	,238	,207	2,026	,043
Andel landbrukseiend. med bosetting	,214	,181	,083	1,183	,238
Folketall i kommunen	-5,01E-006	,000	-,005	-,094	,925
Befolkningsendring siste fem år	-,167	,510	-,026	-,328	,743
Antall fritidsbygninger	-,003	,002	-,097	-1,753	,080
Kystlinje i kilometer	-,003	,006	-,027	-,455	,649
Andel arbeidsledighet	,271	1,984	,009	,137	,891
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-,787	,404	-,129	-1,948	,052
Ruralitet	,363	,967	,043	,376	,707
Geografisk beliggenhet. sør-nord	8,61E-006	,000	,101	1,335	,183
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	7,694	4,023	,118	1,912	,057
Andel KrF	-,374	,238	-,089	-1,574	,116

R²=.146

Tabell 4.7 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: Venstre. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-76.210	48.499		-1.571	.117
Antall landbrukseiendommer	.012	.006	.103	1.868	.063
Andel bosatt på landbrukseiend.	.451	.239	.194	1.887	.060
Andel landbrukseiend. med bosetting	.270	.181	.104	1.491	.137
Folketall i kommunen	-1.84E-006	.000	-.002	-.034	.973
Befolkningsendring siste fem år	-.373	.495	-.058	-.753	.452
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.082	-1.501	.134
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.028	-.459	.647
Andel arbeidsledighet	.661	1.980	.021	.334	.739
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.712	.407	-.117	-1.751	.081
Ruralitet	.422	.981	.050	.430	.668
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.19E-005	.000	.140	1.943	.053
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	9.292	3.914	.142	2.374	.018
Andel Venstre	-.012	.289	-.002	-.042	.966

R²=.141

Tabell 4.8 Andel konsesjonssøknader innvilget med vilkår om boplikt 2005 og 2006. Ulike faktorerers betydning. Politisk parti: RV; NKP og Miljøpartiet de Grønne. Lineær regresjon.

	Ustand. B	St. avvik	Stand. beta	T- verdi	Sig.
(Konstantledd)	-77.851	48.275		-1.613	.108
Antall landbrukseiendommer	.011	.006	.100	1.811	.071
Andel bosatt på landbrukseiend.	.465	.238	.200	1.955	.051
Andel landbrukseiend. med bosetting	.265	.178	.102	1.487	.138
Folketall i kommunen	-7.30E-006	.000	-.008	-.136	.892
Befolkningsendring siste fem år	-.300	.498	-.046	-.602	.547
Antall fritidsbygninger	-.003	.002	-.085	-1.549	.122
Kystlinje i kilometer	-.003	.006	-.031	-.520	.604
Andel arbeidsledighet	.481	1.978	.016	.243	.808
Andel med universitet-/høyskoleutd.	-.763	.404	-.125	-1.886	.060
Ruralitet	.372	.969	.044	.384	.702
Geografisk beliggenhet. sør-nord	1.23E-005	.000	.144	2.018	.044
Geo. beliggenhet, kyst(1), innland (2)	9.472	3.900	.145	2.429	.016
Andel RV, NKP, Miljøpartiet Grønne	1.102	.979	.057	1.126	.261

R²=.143